

Ohjeet

Translations proofread by EDPB Members.

This language version has not yet been proofread.

Ohjeet 3/2018 yleisen tietosuoja-asetuksen alueellisesta soveltamisalasta (3 artikla)

Versio 2.1

12. marraskuuta 2019

Aiemmat versiot

Versio 2.1	7. tammikuuta 2020	Muutos formatoinnissa
Versio 2.0	12. marraskuuta 2019	Ohjeiden hyväksyminen julkisen kuulemisen jälkeen
Versio 1.0	16. marraskuuta 2018	Ohjeiden hyväksyminen julkista kuulemistä varten

Sisältö

Johdanto	4
1 Toimipaikkaa koskevan perusteen soveltaminen – 3 artiklan 1 kohta	5
2 Kohdistumista koskevan perusteen soveltaminen – 3 artiklan 2 kohta	14
3 Käsittely paikassa, jossa sovelletaan jonkin jäsenvaltion lakia kansainvälisen julkisoikeuden nojalla.	24
4 Rekisterinpitäjien tai henkilötietojen käsittelijöiden edustaja ei ole sijoittautunut unioniin.....	25

Euroopan tietosuojaneuvosto, joka

ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27 päivänä huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 70 artiklan 1 kohdan e alakohdan,

JA ON ANTANUT SEURAAVAT OHJEET:

JOHDANTO

Yleisen tietosuoja-asetuksen¹ (jäljempänä 'tietosuoja-asetus' tai 'asetus') alueellinen soveltamisala määritetään asetuksen 3 artiklassa. Se on huomattava edistysaskel EU:n tietosuojalainsäädännössä verrattuna direktiivissä 95/46/EY² määritettyyn kehukseen. Tietosuoja-asetuksessa vahvistetaan osittain unionin lainsäätäjän ja unionin tuomioistuimen direktiivin 95/46/EY yhteydessä tekemät valinnat. Uusia tärkeitä elementtejä on kuitenkin otettu mukaan. Tärkeintä on se, että direktiivin 4 artiklan keskeisenä tavoitteena oli määrittää, minkä jäsenvaltion kansallista lakia sovelletaan, kun taas tietosuoja-asetuksen 3 artiklassa määritetään suoraan sovellettavan säädöksen alueellinen soveltamisala. Lisäksi, kun direktiivin 4 artiklassa viitataan "välineiden käyttöön" unionin alueella perusteena niiden rekisterinpitäjien, jotka "eivät ole sijoittautuneet yhteisön alueelle", tuomiselle EU:n tietosuojalainsäädännön piiriin, tietosuoja-asetuksen 3 artiklassa tällaista viittausta ei ole.

Tietosuoja-asetuksen 3 artiklan perustana on lainsäätäjän aikomus varmistaa rekisteröityjen oikeuksien kattava suojele EU:ssa ja luoda tietosuojavaatimuksen kannalta tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n markkinoilla toimiville yrityksille maailmanlaajuisen tietovirtojen yhteydessä.

Tietosuoja-asetuksen 3 artiklassa määritetään asetuksen alueellinen soveltamisala kahden pääperusteen mukaisesti: 3 artiklan 1 kohdan "toimipaikkaa" koskevan perusteen ja 3 artiklan 2 kohdan ns. kohdistumista koskevan perusteen mukaisesti. Kun yksi näistä kahdesta perusteesta täytetään, tietosuoja-asetuksen asiaankuuluvia säännöksiä sovelletaan kyseessä olevan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän suorittamaan asiaankuuluvaan henkilötietojen käsittelyyn. Lisäksi 3 artiklan 3 kohdassa vahvistetaan, että tietosuoja-asetusta sovelletaan käsittelyyn paikassa, jossa sovelletaan jonkin jäsenvaltion lakia kansainvälisen julkisoikeuden nojalla.

Nämä ohjeet perustuvat EU:n tietosuojaviranomaisten yhteiseen tulkintaan, ja niiden tarkoituksena on varmistaa tietosuoja-asetuksen johdonmukainen soveltaminen, kun arvioidaan, kuuluuko rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän suorittama tietty käsittely uuden EU:n oikeudellisen kehysten soveltamisalaan. Näissä ohjeissa Euroopan tietosuojaneuvosto esittää perusteet tietosuoja-asetuksen alueellisen soveltamisalan soveltamiselle ja selventää niitä. Tällainen yhteinen tulkinta on olennaisen tärkeää myös rekisterinpitäjille ja henkilötietojen käsittelijöille sekä EU:ssa että sen

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus).

² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY, annettu 24 päivänä lokakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta.

ulkopuolella, jotta ne voivat arvioida, onko niiden noudatettava tietosuojasetusta kyseessä olevassa käsittelytoiminnossa

Koska rekisterinpitäjien tai henkilötietojen käsittelijöiden, jotka eivät ole sijoittautuneet EU:hun mutta jotka suorittavat 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvia käsittelytoimia, on nimettävä edustaja unionin aluetta varten, näistä ohjeista saadaan myös selvennystä 27 artiklassa tarkoitetun kyseisen edustajan nimeämisprosessiin ja edustajan vastuisiin ja velvoitteisiin.

Yleisenä periaatteena tietosuojaneuvosto katsoo, että kun henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuojasetuksen alueelliseen soveltamisalaan, käsittelyyn sovelletaan kaikkia asetuksen säännöksiä. Näissä ohjeissa esitetään erilaisia tilanteita, joita voi aiheutua käsittelytoimintojen tyyppin, käsittelytoimintoja suorittavan yhteisön tai kyseisten yhteisöjen sijainnin mukaan, ja yksilöidään kuhunkin tilanteeseen sovellettavat säännökset. Siksi on olennaisen tärkeää, että rekisterinpitäjät ja henkilötietojen käsittelijät, erityisesti kansainvälisellä tasolla tavaroita ja palveluja tarjoavat, tekevät huolellisen ja konkreettisen arvioinnin käsittelytoimistaan, jotta voidaan määrittää, kuuluuko niihin liittyvä henkilötietojen käsittely tietosuojasetuksen soveltamisalaan.

Tietosuojaneuvosto korostaa, että 3 artiklan soveltamisen tarkoituksena on määrittää, kuuluuko tietty käsittelytoimi, ei siis henkilö (oikeushenkilö tai luonnollinen henkilö), tietosuojasetuksen soveltamisalaan. Siksi rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän suorittama tietty käsittely voi kuulua asetuksen soveltamisalaan, mutta jokin toinen saman rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän suorittama henkilötietojen käsittely ei. Se riippuu käsittelytoimesta.

Tietosuojaneuvosto hyväksyi nämä ohjeet alustavasti 16. marraskuuta. Niistä järjestettiin julkinen kuuleminen 23. marraskuuta 2018 – 18. tammikuuta 2019, ja niitä on päivitetty saatujen kannanottojen ja palautteen perusteella.

1 TOIMIPAIKKAA KOSKEVAN PERUSTEEN SOVELTAMINEN – 3 ARTIKLAN 1 KOHTA

Tietosuojasetuksen 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että *”asetusta sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan unionin alueella sijaitsevassa rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toimipaikassa toiminnan yhteydessä, riippumatta siitä, suoritetaanko käsittely unionin alueella vai ei”*.

Tietosuojasetuksen 3 artiklan 1 kohdassa viitataan rekisterinpitäjän toimipaikan lisäksi henkilötietojen käsittelijän toimipaikkaan. Siksi henkilötietojen käsittelijän suorittamaan käsittelyyn voidaan myös soveltaa EU:n lainsäädäntöä sillä perusteella, että henkilötietojen käsittelijällä on EU:ssa sijaitseva toimipaikka.

Asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa varmistetaan, että yleistä tietosuojasetusta sovelletaan käsittelyyn, jonka rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä suorittaa kyseisen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän unionissa sijaitsevassa toimipaikassa toiminnan yhteydessä riippumatta käsittelyn tosiasiallisesta paikasta. Tietosuojaneuvosto suosittelee siksi kolmiosaista lähestymistapaa sen määrittämiseen, kuuluuko henkilötietojen käsittely tietosuojasetuksen soveltamisalaan 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti vai ei.

Seuraavissa osissa selvennetään toimipaikkaa koskevan perusteen soveltamista. Ensin käsitellään EU:ssa sijaitsevan ”toimipaikan” määritelmää EU:n tietosuojalainsäädännön merkityksessä. Sitten tarkastellaan, mitä tarkoitetaan ”käsittelyllä, jota suoritetaan unionin alueella sijaitsevassa (...)

toimipaikassa toiminnan yhteydessä”. Lopuksi vahvistetaan, että tietosuoja-asetusta sovelletaan riippumatta siitä, tapahtuuko kyseisessä toimipaikassa toiminnan yhteydessä suoritettu käsittely unionissa vai ei.

a) ”Unionissa sijaitseva toimipaikka”

Ennen kuin pohditaan, mitä tarkoitetaan ”unionissa sijaitsevalla toimipaikalla”, on ensin määritettävä, kuka on kyseessä olevan käsittelytoimen rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä. Yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 7 kohdan määritelmän mukaan rekisterinpitäjällä tarkoitetaan ”luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot”. Henkilötietojen käsittelijällä tarkoitetaan tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 8 kohdan mukaan ”luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun”. Kuten unionin tuomioistuimen asiaankuuluvassa oikeuskäytännössä ja entisen tietosuojatyöryhmän lausunnossa³ on todettu, sen määrittäminen, onko yhteisö EU:n tietosuojalainsäädännössä tarkoitettu rekisterinpitäjä vai henkilötietojen käsittelijä, on keskeinen tekijä arvioitaessa tietosuoja-asetuksen soveltamista kyseessä olevaan henkilötietojen käsittelyyn.

Vaikka ”päätoimipaikan” käsite on määritetty tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 16 kohdassa, asetuksessa ei anneta 3 artiklassa tarkoitetun ”toimipaikan” määritelmää⁴. Johdanto-osan 22 kappaleessa⁵ kuitenkin selvennetään, että ”[s]ijoittautuminen edellyttää tosiasiallista toimintaa ja pysyviä järjestelyjä. Sijoittautumisen oikeudellisella muodolla eli sillä, onko kyseessä sivuliike vai tytäryhtiö, jolla on oikeushenkilöys, ei ole tässä suhteessa ratkaisevaa merkitystä.”.

Tämä sanamuoto on samanlainen kuin direktiivin 95/46/EY johdanto-osan 19 kappaleessa, johon on viitattu useissa unionin tuomioistuimen tuomioissa ja joissa on laajennettu ”toimipaikan” käsitteen tulkintaa poikkeamalla muodollisesta lähestymistavasta, jonka mukaan yritykset ovat sijoittautuneet ainoastaan siihen paikkaan, johon ne on rekisteröity⁶. Unionin tuomioistuin onkin todennut, että sijoittautumisen käsite ulottuu kaikkeen aitoon ja todelliseen, vaikka vähäiseenkin, toimintaan, jota harjoitetaan kiinteän toimipaikan avulla⁷. Jotta voidaan määrittää, onko unionin ulkopuolella sijaitsevalla yhteisöllä toimipaikka jäsenvaltiossa, on arvioitava sekä toimipaikan kiinteää luonnetta että taloudellisen toiminnan tosiasiallista harjoittamista kyseisessä jäsenvaltiossa ottamalla huomioon kyseisen taloudellisen toiminnan ja kyseisten palveluiden erityinen luonne Näin on etenkin sellaisten yritysten osalta, jotka käyttävät palvelujen tarjoamisessa yksinomaan internetiä.⁸

³ G 29 WP169 – Lausunto 1/2010 rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteistä, annettu 16. helmikuuta 2010 ja tietosuojaneuvoston tarkistettavana.

⁴ ”Päätoimipaikan” määritelmä on pääasiassa merkityksellinen kyseessä olevien valvontaviranomaisten toimivallan määrittämiseksi tietosuoja-asetuksen 56 artiklan mukaisesti. Ks. tietosuojatyöryhmän ohjeet rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän johtavan valvontaviranomaisen määrittämiseen (16/EN WP 244 rev. 0.1) – tietosuojaneuvoston hyväksymä.

⁵ Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 22 kappale: ”Tätä asetusta olisi noudatettava kaikessa henkilötietojen käsittelyssä, jota suoritetaan unioniin sijoittautuneen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toiminnan yhteydessä, riippumatta siitä, tapahtuuko itse käsittely unionin alueella. Sijoittautuminen edellyttää tosiasiallista toimintaa ja pysyviä järjestelyjä. Sijoittautumisen oikeudellisella muodolla eli sillä, onko kyseessä sivuliike vai tytäryhtiö, jolla on oikeushenkilöys, ei ole tässä suhteessa ratkaisevaa merkitystä.”.

⁶ Ks. erityisesti *Google Spain SL, Google Inc. vastaan AEPD, Mario Costeja González (C-131/12)*, *Weltimmo vastaan NAIH (C-230/14)*, *Verein für Konsumenteninformation vastaan Amazon EU (C-191/15)* ja *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein (C-210/16)*.

⁷ Weltimmo, 31 kohta.

⁸ Weltimmo, 29 kohta.

”Kiinteän toimipaikan⁹” määrittämisen kynnys voi itse asiassa olla melko alhainen, kun rekisterinpitäjän keskeinen toiminta koskee verkkopalvelujen tarjoamista. Siksi joissakin tapauksissa pelkkä EU:n ulkopuolisen yhteisön yhden työntekijän tai asiamiehen läsnäolo unionissa voi riittää kiinteän toimipaikan muodostumiseen (joka tarkoittaa 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ”toimipaikkaa”), jos kyseisen työntekijän tai asiamiehen toiminta on riittävän kiinteällä tasolla. Sitä vastoin, kun työntekijä sijaitsee EU:ssa, mutta käsittelyä ei suoriteta EU:hun sijoittautuneen työntekijän toiminnan yhteydessä unionissa (eli käsittely liittyy rekisterinpitäjän toimintaan EU:n ulkopuolella), pelkkä työntekijän läsnäolo EU:ssa ei aiheuta käsittelyn kuulumista tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan. Toisin sanoen pelkkä työntekijän läsnäolo EU:ssa ei sellaisenaan riitä siihen, että tietosuoja-asetusta sovelletaan, koska kyseisen käsittelyn kuuluminen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan edellyttää sitä, että käsittely myös suoritetaan EU:hun sijoittautuneen työntekijän toiminnan yhteydessä.

Se, että EU:n ulkopuolisella tietojen käsittelystä vastaavalla yrityksellä ei ole tytäryhtiötä tai sivuliikettä tietyssä jäsenvaltiossa, ei estä sitä, että sillä voi olla siellä EU:n tietosuojalainsäädännössä tarkoitettu toimipaikka. Vaikka toimipaikan käsite on laaja, se ei ole rajaton. EU:n ulkopuolisella yrityksellä ei voida katsoa olevan toimipaikkaa unionissa pelkästään sillä perusteella, että yrityksen internetsivustot ovat unionissa saatavilla.¹⁰

Esimerkki 1: Autonvalmistajalla, jonka päätoimipaikka on Yhdysvalloissa, on Brysselissä yhtiön kokonaan omistama sivuliike, joka johtaa sen koko toimintaa Euroopassa, myös markkinointia ja mainontaa.

Belgialainen sivuliike voidaan katsoa kiinteäksi toimipaikaksi, joka harjoittaa aitoa ja todellista toimintaa, kun otetaan huomioon autonvalmistajan harjoittaman taloudellisen toiminnan luonne. Belgialainen sivuliike voitaisiin siksi katsoa tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuksi unionissa sijaitseväksi toimipaikaksi.

Kun on todettu, että rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä on sijoittautunut EU:hun, olisi tehtävä konkreettinen analyysi, jossa määritetään, suoritetaanko kyseessä oleva käsittely tässä toimipaikassa toiminnan yhteydessä, jotta voidaan määrittää, sovelletaanko 3 artiklan 1 kohtaa. Jos unionin ulkopuolelle sijoittautunut rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä harjoittaa ”aitoa ja todellista – vaikka vähäistäkin – toimintaa kiinteän toimipaikan avulla” oikeusmuodosta (esim. tytäryhtiö, sivutoimipiste, toimisto) riippumatta jäsenvaltion alueella, voidaan katsoa, että kyseisellä rekisterinpitäjällä tai henkilötietojen käsittelijällä on toimipaikka kyseisessä jäsenvaltiossa¹¹. Siksi on tärkeää pohtia, tapahtuuko henkilötietojen käsittely kyseisessä toimipaikassa ”toiminnan yhteydessä”, kuten johdanto-osan 22 kappaleessa korostetaan.

b) Toimipaikassa ”toiminnan yhteydessä” suoritettava henkilötietojen käsittely

Tietosuoja-asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan, että asianosaisen EU:n toimipaikan ei tarvitse suorittaa kyseessä olevaa käsittelyä itse. Rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijään sovelletaan tietosuoja-asetuksen velvoitteita aina, kun käsittely suoritetaan sen unionissa sijaitsevassa

⁹ Weltimmo, 31 kohta.

¹⁰ Unionin tuomioistuin, Verein für Konsumenteninformation vastaan Amazon EU Sarl, asia C-191/15, 28. heinäkuuta 2016, 76 kohta (jäljempänä ’Verein für Konsumenteninformation’).

¹¹ Ks. erityisesti asiassa Weltimmo annetun tuomion 29 kohta, jossa korostetaan ”toimipaikan” käsitteen joustavaa määritelmää ja selvennetään, että ”on arvioitava sekä toimipaikan kiinteää luonnetta että taloudellisen toiminnan tosiasiallista harjoittamista kyseisessä jäsenvaltiossa ottamalla huomioon kyseisen taloudellisen toiminnan ja kyseisten palveluiden erityinen luonne”.

asianosaisessa laitoksessa ”toiminnan yhteydessä”. Tietosuojaneuvosto suosittelee, että sen määrittäminen, suoritetaanko käsittely 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun unionissa sijaitsevan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toimipaikan yhteydessä, olisi tehtävä tapauskohtaisesti ja konkreettisen analyysin perusteella. Kukin tilanne on arvioitava sen omien ansioiden perusteella ja otettava siinä huomioon tapauksen erityiset tosiseikat.

Tietosuojaneuvosto katsoo, että 3 artiklan 1 kohdan ilmaisun *käsittely, jota suoritetaan (...) rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toimipaikassa toiminnan yhteydessä* merkitys on ymmärrettävä asiaankuuluvan oikeuskäytännön perusteella. Jotta toisaalta voidaan täyttää tavoite tehokkaan ja kattavan suojan turvaamisesta, ilmaisua ”toimipaikassa tapahtuvan toiminnan yhteydessä” ei voida tulkita suppeasti¹². Toisaalta tietosuoja-asetuksessa tarkoitetun toimipaikan olemassaoloa ei pitäisi tulkita liian laveasti siten, että mikä tahansa sellainen edustusto EU:ssa, jolla olisi vain erittäin kaukaiset yhteydet EU:n ulkopuolisen yhteisön tietojenkäsittelytoimiin, riittäisi tuomaan kyseisen käsittelyn EU:n tietosuojalainsäädännön soveltamisalaan. Jotkin EU:n ulkopuolisen yhteisön jäsenvaltiossa harjoittamat kaupalliset toimet voivat todellakin olla niin kaukana kyseisen yhteisön suorittamasta henkilötietojen käsittelystä, että kaupallisen toiminnan edustusto EU:ssa ei riittäisi tuomaan EU:n ulkopuolisen yhteisön suorittamaa tietojenkäsittelyä EU:n tietosuojalainsäädännön soveltamisalaan¹³.

Seuraavan kahden tekijän pohtiminen voi auttaa määrittämään, suorittaako rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä käsittelyä unionissa sijaitsevan toimipaikkansa yhteydessä.

i) Unionin ulkopuolisen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän ja sen unionissa sijaitsevan paikallisen toimipaikan välinen suhde

EU:n ulkopuolelle sijoittautuneen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän tietojenkäsittelytoimet voivat liittyä erottamattomasti jäsenvaltiossa sijaitsevaan paikalliseen toimipaikkaan, ja siten ne voivat saada aikaan EU:n lainsäädännön sovellettavuuden, vaikka kyseisellä paikallisella toimipaikalla ei ole tosiasiallista tehtävää itse tietojenkäsittelyssä¹⁴. Jos tosiseikkojen tapauskohtainen analyysi osoittaa, että EU:ssa sijaitsevan toimipaikan toiminta ja EU:n ulkopuolisen rekisterinpitäjän suorittama tietojenkäsittely liittyvät erottamattomasti yhteen, EU:n ulkopuolisen yksikön suorittamaan tietojenkäsittelyyn sovelletaan EU:n lainsäädäntöä siihen katsomatta, osallistuuko EU:ssa sijaitseva toimipaikka tietojenkäsittelyyn¹⁵.

ii) Tulojen kerääminen unionissa

Se, että paikallinen toimipaikka kerää tuloja EU:ssa, mikäli kyseisten toimien voidaan katsoa ”liittyvän erottamattomasti” EU:n ulkopuolella tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn ja EU:ssa sijaitseviin henkilöihin, voi tarkoittaa, että EU:n ulkopuolisen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän käsittely suoritetaan ”unionissa sijaitsevassa toimipaikassa

¹² Weltimmo, 25 kohta, ja Google Spain, 53 kohta.

¹³ Tietosuojatyöryhmän lausunnon WP 179 päivitys – Sovellettavasta lainsäädännöstä annetun lausunnon 8/2010 päivitys EU:n tuomioistuimen asiassa Google Spain antaman tuomion valossa, 16. joulukuuta 2015.

¹⁴ Unionin tuomioistuin, Google Spain, asia C-131/12

¹⁵ Tietosuojatyöryhmän lausunnon WP 179 päivitys – Sovellettavasta lainsäädännöstä annetun lausunnon 8/2010 päivitys EU:n tuomioistuimen asiassa Google Spain antaman tuomion valossa, 16. joulukuuta 2015.

toiminnan yhteydessä”. Tämä voi riittää siihen, että käsittelyyn sovelletaan EU:n lainsäädäntöä.¹⁶

Tietosuojaneuvosto suosittelee, että EU:n ulkopuoliset organisaatiot arvioivat käsittelytoimensa ensinnäkin määrittämällä, käsitelläänkö henkilötietoja, ja sitten yksilöimällä toiminnan, jota varten tietoja käsitellään, sekä mahdolliset yhteydet mihin tahansa organisaation edustustoon unionissa. Jos tällainen yhteys havaitaan, yhteyden luonne on keskeistä määrittäessä, sovelletaanko tietosuojasetusta kyseessä olevaan käsittelyyn, ja se on arvioitava kahden muun edellä luetellun tekijän perusteella.

Esimerkki 2: Kiinassa sijaitseva yritys hoitaa verkkokaupan verkkosivustoa. Yrityksen henkilötietojen käsittelytoimet suoritetaan yksinomaisesti Kiinassa. Kiinalaisyritys on perustanut Euroopan toimiston Berliiniin voidakseen johtaa ja toteuttaa tarjous- ja markkinointikampanjoita EU:n markkinoilla.

Tässä tapauksessa voidaan katsoa, että Berliinissä sijaitsevan Euroopan toimiston toiminta liittyy erottamattomasti kiinalaisen verkkokaupan verkkosivustolla toteutettavaan henkilötietojen käsittelyyn, koska EU:n markkinoille suunnatun tarjous- ja markkinointikampanjan tarkoituksena on erityisesti tehdä verkkokaupan verkkosivustolla tarjotusta palvelusta kannattavaa. Kiinalaisyrityksen EU:n myynnin osalta suorittama henkilötietojen käsittely liittyy todellakin erottamattomasti Berliinissä sijaitsevan Euroopan toimiston toimintaan, joka koskee EU:n markkinoille suunnattua tarjous- ja markkinointikampanjaa. Siksi voidaan katsoa, että kiinalaisyrityksen EU:n myynnin osalta suorittama henkilötietojen käsittely suoritetaan Euroopan toimistossa, joka on unionissa sijaitseva toimipaikka, ja sen toiminnan yhteydessä. Siksi tähän kiinalaisyrityksen suorittamaan käsittelytoimintaan sovelletaan tietosuojasetuksen säännöksiä sen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Esimerkki 3: Etelä-Afrikassa sijaitseva hotelli- ja lomakeskusketju tarjoaa pakettitarjouksia verkkosivustollaan, joka on saatavilla englanniksi, saksaksi, ranskaksi ja espanjaksi. Yrityksellä ei ole toimistoa, edustustoa tai pysyvää järjestelyä EU:ssa.

Tässä tapauksessa, kun hotelli- ja lomakeskusketjulla ei ole edustustoa eikä pysyvää järjestelyä EU:ssa, vaikuttaa siltä, että mitään tähän rekisterinpitäjään liittyvää yhteisöä ei voida katsoa tietosuojasetuksessa tarkoitetuksi EU:ssa sijaitsevaksi toimipaikaksi. Siksi kyseessä olevaan käsittelyyn ei voida soveltaa tietosuojasetuksen säännöksiä sen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

On kuitenkin arvioitava konkreettisesti, voidaanko tämän EU:n ulkopuolelle sijoittautuneen rekisterinpitäjän suorittamaan käsittelyyn soveltaa yleistä tietosuojasetusta 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

c) [Yleisen tietosuojasetuksen soveltaminen unionissa sijaitsevaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toimipaikkaan riippumatta siitä, tapahtuuko käsittely unionissa vai ei](#)

Asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötietojen käsittely unionissa sijaitsevan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toimipaikassa toiminnan yhteydessä johtaa siihen, että tietosuojasetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti sovelletaan EU:n lainsäädäntöä.

¹⁶ Näin voi olla esimerkiksi minkä tahansa ulkomaisen toimijan kohdalla, jolla on myyntitoimisto tai jokin muu edustusto EU:ssa, vaikka kyseisellä toimistolla ei olisi mitään roolia itse tietojenkäsittelyssä, varsinkin jos tietojenkäsittely tapahtuu EU:ssa harjoitettavan myyntitoiminnan yhteydessä ja toimipaikan toiminta on suunnattu sen sijaintijäsenvaltion asukkaille (lausunnon WP179 päivitys).

asetusta ja siihen liittyviä kyseessä olevaa rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijää koskevia velvoitteita sovelletaan.

Tietosuoja-asetuksen tekstissä täsmennetään, että asetusta sovelletaan EU:ssa sijaitsevassa toimipaikassa toiminnan yhteydessä *”riippumatta siitä, suoritetaanko käsittely unionin alueella vai ei”*. Tietosuoja-asetusta sovelletaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän käsittelytoimiin siksi, että rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä on kyseisen toimipaikan kautta edustettuna EU:ssa ja käsittely tapahtuu kyseisessä toimipaikassa toiminnan yhteydessä. Käsittelypaikka ei siksi ole merkityksellinen määrittäessä, kuuluuko EU:n toimipaikassa toiminnan yhteydessä suoritettu käsittely tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan vai ei.

Esimerkki 4: Ranskalainen yritys on kehittänyt auton yhteiskäyttösovelluksen, joka on tarkoitettu yksinomaan asiakkaille Marokossa, Algeriassa ja Tunisiassa. Palvelu on saatavilla vain näissä kolmessa maassa, mutta kaikki henkilötietojen käsittelytoimet suorittaa Ranskassa sijaitseva rekisterinpitäjä.

Vaikka henkilötiedot kerätään EU:n ulkopuolisessa maassa, sitä seuraava henkilötietojen käsittely suoritetaan tässä tapauksessa unionissa sijaitsevassa rekisterinpitäjän toimipaikassa toiminnan yhteydessä. Vaikka siis käsittely liittyy sellaisten rekisteröityjen henkilötietoihin, jotka eivät ole unionissa, tietosuoja-asetuksen säännöksiä sovelletaan ranskalaisyrittäjän suorittamaan käsittelyyn 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Esimerkki 5: Lääkeyhtiö, jonka päätoimipaikka on Tukholmassa, on sijoittanut kaikkia kliinisten lääketutkimusten tietoja koskevat henkilötietojen käsittelytoimensa Singaporessa sijaitsevaan sivuliikkeeseensä.

Tässä tapauksessa, vaikka käsittelytoimet tapahtuvat Singaporessa, kyseinen käsittely suoritetaan Tukholmassa sijaitsevan lääkeyhtiön eli unionissa sijaitsevan rekisterinpitäjän toiminnan yhteydessä. Siksi tietosuoja-asetuksen säännöksiä sovelletaan kyseiseen käsittelyyn 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Kun määritetään tietosuoja-asetuksen alueellista soveltamisalaa, maantieteellinen sijainti on 3 artiklan 1 kohdan mukaan tärkeä seuraavien toimipaikkojen sijainnin osalta:

- rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä itse (onko se sijoittautunut unioniin vai unionin ulkopuolelle?)
- mikä tahansa EU:n ulkopuolisen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän liiketoiminnan edustusto (onko sillä toimipaikka unionissa?)

Maantieteellinen sijainti ei puolestaan ole 3 artiklan 1 kohdan kannalta tärkeä, kun kyse on paikasta, jossa käsittely suoritetaan, tai kyseessä olevien rekisteröityjen sijainnista.

Asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa ei rajoiteta tietosuoja-asetuksen soveltamista unionissa olevien ihmisten henkilötietojen käsittelyyn. Tietosuojaneuvosto katsoo siksi, että kaikki unionissa sijaitsevassa rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toimipaikassa toiminnan yhteydessä suoritettava henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan riippumatta sen rekisteröidyn sijainnista tai kansalaisuudesta, jonka henkilötietoja käsitellään. Tätä lähestymistapaa tukee tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 14 kappale, jossa todetaan, että *”[t]ämän asetuksen tarjoaman suojelun olisi koskettava luonnollisia henkilöitä heidän kansalaisuudestaan ja asuinpaikastaan riippumatta, silloin kun on kyse henkilötietojen käsittelystä”*.

d) Toimipaikkaa koskevan perusteen soveltaminen rekisterinpitäjään ja henkilötietojen käsittelijään

Tietosuojaneuvosto katsoo 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvista käsittelytoimista, että kyseisiä säännöksiä sovelletaan rekisterinpitäjiin ja henkilötietojen käsittelijöihin, joiden käsittelytoimet suoritetaan niiden EU:ssa sijaitsevassa toimipaikassa toiminnan yhteydessä. Vaikka tietosuojaneuvosto tiedostaa, että rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän välisen suhteen luomista koskevat vaatimukset¹⁷ eivät vaihtele rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toimipaikan maantieteellisen sijainnin mukaan, se katsoo, että kunkin yhteisön suorittama käsittely on otettava erikseen huomioon, kun kyse on niiden eri velvoitteiden määrittämisestä, joiden nojalla tietosuoja-asetusta sovelletaan 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

Tietosuoja-asetuksessa säädetään erilaisista ja erityisistä säännöksistä tai velvoitteista, joita sovelletaan rekisterinpitäjiin ja henkilötietojen käsittelijöihin. Jos siis rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijään sovelletaan tietosuoja-asetusta 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti, myös siihen liittyviä velvoitteita sovelletaan niihin kumpaankin erikseen. Tässä yhteydessä tietosuojaneuvosto katsoo erityisesti, että EU:ssa sijaitsevaa henkilötietojen käsittelijää ei pidä katsoa 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi rekisterinpitäjän toimipaikaksi vain siksi, että se käsittelee tietoja rekisterinpitäjän puolesta.

Tietosuoja-asetusta ei välttämättä sovelleta sekä rekisterinpitäjään ja henkilötietojen käsittelijään niiden välisen suhteen vuoksi, jos jompikumpi näistä kahdesta yhteisöstä ei ole sijoittautunut unioniin.

Toisen organisaation (asiakasyrityksen) puolesta ja tämän ohjeiden mukaan henkilötietoja käsittelevä organisaatio toimii henkilötietojen käsittelijänä asiakasyrityksen (rekisterinpitäjän) puolesta. Jos henkilötietojen käsittelijä on sijoittautunut unioniin, sen on noudatettava tietosuoja-asetuksessa henkilötietojen käsittelijöille säädettyjä velvoitteita. Jos henkilötietojen käsittelijälle ohjeita antava rekisterinpitäjä sijaitsee myös unionissa, sen on noudatettava tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjille säädettyjä velvoitteita. Kun rekisterinpitäjän suorittama käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan 3 artiklan 1 kohdan nojalla, se ei siirry asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle vain siksi, että rekisterinpitäjä ohjeistaa unionin ulkopuolelle sijoittautunutta henkilötietojen käsittelijää suorittamaan käsittelyn puolestaan.

i) Käsittely, jossa EU:hun sijoittautunut rekisterinpitäjä ohjeistaa unionin ulkopuolelle sijoittautunutta henkilötietojen käsittelijää

Jos tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluva rekisterinpitäjä päättää käyttää unionin ulkopuolella sijaitsevaa henkilötietojen käsittelijää kyseiseen käsittelytoimeen, rekisterinpitäjän on kuitenkin edelleen varmistettava sopimuksella tai muulla oikeudellisella asiakirjalla, että henkilötietojen käsittelijä käsittelee henkilötietoja tietosuoja-asetuksen mukaisesti. Asetuksen 28 artiklan 3 kohdassa säädetään, että henkilötietojen käsittelijän suorittamaa käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla oikeudellisella asiakirjalla. Rekisterinpitäjän on siksi varmistettava, että se tekee henkilötietojen käsittelijän kanssa sopimuksen, jossa käsitellään kaikkia 28 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja vaatimuksia. Lisäksi on todennäköistä, että 28 artiklan 1 kohdan mukaisten

¹⁷ Tietosuojaneuvosto muistuttaa 28 artiklan mukaisesti, että henkilötietojen käsittelijän rekisterinpitäjän puolesta suorittamia käsittelytoimintoja määrätään sopimuksella tai muulla unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla, joka sitoo henkilötietojen käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään, ja että rekisterinpitäjien on käytettävä vain henkilötietojen käsittelijöitä, jotka toteuttavat riittävät suojaustoimet asianmukaisten toimien täytäntöönpanemiseksi niin, että käsittely täyttää tietosuoja-asetuksen vaatimukset ja sillä varmistetaan rekisteröidyn oikeuksien suojeleminen.

velvoitteidensa – käyttää ainoastaan sellaisia henkilötietojen käsittelijöitä, jotka toteuttavat riittävät suojaustoimet asianmukaisten toimien täytäntöönpanemiseksi niin, että käsittely täyttää asetuksen vaatimukset ja sillä varmistetaan rekisteröidyn oikeuksien suojeleminen – noudattamisen varmistamiseksi rekisterinpitäjän on ehkä harkittava tietosuojasetuksessa esitettyjen velvoitteiden määrittämistä sopimuksen nojalla asetuksen soveltamisalaan kuuluville henkilötietojen käsittelijöille. Tämä tarkoittaa, että rekisterinpitäjän olisi varmistettava, että tietosuojasetuksen soveltamisalaan kuulumaton henkilötietojen käsittelijä noudattaa velvoitteita, jotka määritetään 28 artiklan 3 kohdassa tarkoitetulla sopimuksella tai muulla unionin tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisella oikeudellisella asiakirjalla.

Unionin ulkopuolella sijaitsevaan henkilötietojen käsittelijään aletaan näin ollen soveltaa epäsuorasti joitakin velvoitteita, joita tietosuojasetuksen soveltamisalaan kuuluvat rekisterinpitäjät määräävät 28 artiklan mukaisilla sopimusjärjestelyillä. Lisäksi voidaan soveltaa tietosuojasetuksen V luvun säännöksiä.

Esimerkki 6: Suomalainen tutkimuslaitos tekee tutkimusta saamelaisista. Laitos käynnistää hankkeen, joka koskee vain Venäjällä asuvia saamelaisia. Laitos käyttää tätä hanketta varten Kanadassa sijaitsevaa henkilötietojen käsittelijää.

Suomalaisen rekisterinpitäjän velvollisuutena on käyttää vain henkilötietojen käsittelijöitä, jotka toteuttavat riittävät suojaustoimet asianmukaisten toimien täytäntöönpanemiseksi niin, että käsittely täyttää tietosuojasetuksen vaatimukset ja sillä varmistetaan rekisteröidyn oikeuksien suojeleminen. Suomalaisen rekisterinpitäjän on tehtävä henkilötietojen käsittelyä koskeva sopimus kanadalaisen henkilötietojen käsittelijän kanssa, ja henkilötietojen käsittelijän velvollisuuksista määrätään kyseisessä oikeudellisessa asiakirjassa.

ii) *Käsittely unionissa sijaitsevassa henkilötietojen käsittelijän toimipaikassa toiminnan yhteydessä*

Vaikka oikeuskäytännöstä saadaankin selkeä näkemys sen käsittelyn vaikutuksesta, joka suoritetaan ilman yhteyttä rekisterinpitäjän EU:n toimipaikan toimintaan, sen käsittelyn vaikutus, joka suoritetaan henkilötietojen käsittelijän EU:n toimipaikassa toiminnan yhteydessä, ei ole niin selkeä.

Tietosuojaneuvosto korostaa, että on tärkeää käsitellä rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän toimipaikkaa erikseen, kun määritetään, onko kukin osapuoli itse ”sijoittautunut unioniin”.

Ensiksi on kysyttävä, onko itse rekisterinpitäjällä toimipaikka unionissa ja suoritetaanko käsittely kyseisessä toimipaikassa toiminnan yhteydessä. Jos oletetaan, että rekisterinpitäjän ei katsota käsittelevän tietoja sen unionissa sijaitsevassa omassa toimipaikassa toiminnan yhteydessä, rekisterinpitäjään ei sovelleta tietosuojasetuksesta johtuvia rekisterinpitäjän velvoitteita 3 artiklan 1 kohdan nojalla (tosin 3 artiklan 2 kohta voi edelleen koskea sitä). Jos muita tekijöitä ei tarvitse ottaa huomioon, henkilötietojen käsittelijän EU:n toimipaikan ei katsota olevan rekisterinpitäjän toimipaikka.

Siitä johtuu toinen kysymys siitä, käsittelee henkilö tietojen käsittelijä tietoja unionissa sijaitsevan toimipaikkansa yhteydessä. Jos näin on, henkilötietojen käsittelijään sovelletaan tietosuojasetuksesta johtuvia henkilötietojen käsittelijän velvoitteita 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti. EU:n ulkopuolella sijaitsevaan rekisterinpitäjään ei kuitenkaan tämän vuoksi sovelleta tietosuojasetuksesta johtuvia rekisterinpitäjän velvoitteita. Tämä tarkoittaa, että ”EU:n ulkopuoliseen” rekisterinpitäjään (edellä kuvatun mukaisesti) ei sovelleta tietosuojasetusta vain siksi, että se päättää käyttää unionissa sijaitsevaa henkilötietojen käsittelijää.

Antamalla ohjeita unionissa sijaitsevalle henkilötietojen käsittelijälle tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuulumaton rekisterinpitäjä ei suorita käsittelyä ”unionissa sijaitsevan henkilötietojen käsittelijän toiminnan yhteydessä”. Käsittely suoritetaan henkilötietojen käsittelijän oman toiminnan yhteydessä; henkilötietojen käsittelijä vain tarjoaa käsittelypalvelun¹⁸, joka ei ”liity erottamattomasti” rekisterinpitäjän toimintaan. Kuten edellä todetaan, kun kyse on unioniin sijoittautuneesta henkilötietojen käsittelijästä, joka suorittaa käsittelyä unionin ulkopuolelle sijoittautuneen rekisterinpitäjän puolesta ja johon ei sovelleta tietosuoja-asetusta 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, tietosuojaneuvosto katsoo, että rekisterinpitäjän käsittelytoimien ei katsottaisi kuuluvan tietosuoja-asetuksen alueelliseen soveltamisalaan vain siksi, että sen puolesta tietoja käsittelee unioniin sijoittautunut henkilötietojen käsittelijä. Vaikka rekisterinpitäjä ei ole sijoittautunut unioniin eikä siihen sovelleta tietosuoja-asetuksen säännöksiä 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, henkilötietojen käsittelijään sovelletaan kuitenkin tietosuoja-asetuksen asiaankuuluvia säännöksiä 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti, koska se on sijoittautunut unioniin.

Esimerkki 7: Meksikolainen vähittäiskaupparyitys tekee Espanjaan sijoittautuneen henkilötietojen käsittelijän kanssa sopimuksen meksikolaisyrityksen asiakkaisiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä. Meksikolaisyritys tarjoaa ja suuntaa palvelujaan yksinomaan Meksikon markkinoille ja sen käsittely koskee yksinomaisesti unionin ulkopuolella sijaitsevia rekisteröityjä.

Tässä tapauksessa meksikolainen vähittäiskaupparyitys ei kohdistaa tavaroiden tai palvelujen tarjontansa unionin alueella oleville henkilöille eikä se seuraa henkilön käyttäytymistä unionin alueella. Unionin ulkopuolelle sijoittautuneen rekisterinpitäjän suorittamaan käsittelyyn ei siksi sovelleta tietosuoja-asetusta 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Tietosuoja-asetuksen säännöksiä ei sovelleta rekisterinpitäjään 3 artiklan 1 kohdan nojalla, koska se ei käsittele henkilötietoja unionissa olevassa toimipaikassa toiminnan yhteydessä. Henkilötietojen käsittelijä on sijoittautunut Espanjaan, ja siksi sen suorittama käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan 3 artiklan 1 kohdan nojalla. Henkilötietojen käsittelijän on noudatettava asetuksella säädettyjä henkilötietojen käsittelijän velvoitteita kaikessa sen toiminnan yhteydessä suoritettavassa käsittelyssä.

Kun on kyse unioniin sijoittautuneesta henkilötietojen käsittelijästä, joka suorittaa käsittelyä sellaisen rekisterinpitäjän puolesta, jolla ei ole unionissa toimipaikkaa käsittelytoimintaa varten, ja henkilötietojen käsittelijä ei kuulu tietosuoja-asetuksen alueelliseen soveltamisalaan 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, siihen sovelletaan seuraavia asiaankuuluvia tietosuoja-asetuksen säännöksiä, jotka ovat suoraan sovellettavissa henkilötietojen käsittelijöihin:

- Asetuksen 28 artiklan 2, 3, 4, 5 ja 6 kohdassa tarkoitettujen henkilötietojen käsittelijöille määrätyt velvoitteet velvollisuudesta tehdä tietojenkäsittelysopimus lukuun ottamatta niitä, jotka liittyvät rekisterinpitäjälle annettavaan apuun sen tietosuoja-asetuksesta johtuvien omien (rekisterinpitäjän) velvoitteiden noudattamisessa.
- Henkilötietojen käsittelijä tai kukaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän alaisuudessa toimiva henkilö, jolla on pääsy henkilötietoihin, ei saa käsitellä niitä muuten kuin rekisterinpitäjän ohjeiden mukaisesti, ellei unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä niin vaadita, 29 artiklan ja 32 artiklan 4 kohdan mukaisesti.
- Tarvittaessa henkilötietojen käsittelijän on ylläpidettava selostetta kaikista rekisterinpitäjän lukuun suoritettavista käsittelytoimista 30 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

¹⁸ Tässä yhteydessä käsittelypalvelun tarjoamista ei voida katsoa palvelun tarjoamiseksi unionissa sijaitseville rekisteröidyille.

- Tarvittaessa henkilötietojen käsittelijän on pyynnöstä tehtävä yhteistyötä valvontaviranomaisen kanssa sen tehtävien suorittamiseksi 31 artiklan mukaisesti.
- Henkilötietojen käsittelijän on toteutettava riskiä vastaavan turvallisuustason varmistamiseksi asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet 32 artiklan mukaisesti.
- Henkilötietojen käsittelijän on ilmoitettava henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta ilman aiheetonta viivytystä heti, kun se on tullut henkilötietojen käsittelijän tietoon, 33 artiklan mukaisesti.
- Henkilötietojen käsittelijä nimittää tarvittaessa tietosuojavastaavan 37 ja 38 artiklan mukaisesti.
- Henkilötietojen siirtoja kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille koskevat säännöt V luvun mukaisesti.

Koska kyseinen käsittely suoritettaisiin lisäksi unionissa sijaitsevan henkilötietojen käsittelijän toimipaikassa toiminnan yhteydessä, tietosuojaneuvosto muistuttaa, että henkilötietojen käsittelijän on varmistettava, että sen suorittama käsittely pysyy lainmukaisena muiden EU:n tai kansallisesta lainsäädännöstä johtuvien velvoitteiden osalta. Asetuksen 28 artiklan 3 kohdassa täsmennetään myös, että *”henkilötietojen käsittelijän on välittömästi ilmoitettava rekisterinpitäjälle, jos hän katsoo, että ohjeistus rikkoo tätä asetusta tai muita unionin tai jäsenvaltion tietosuoja säännöksiä”*.

Tietosuojatyöryhmän aiemmin omaksumien kantojen mukaisesti tietosuojaneuvosto katsoo, että unionin aluetta ei saa käyttää ”henkilötietoparatiisina” esimerkiksi silloin, kun käsittelytoiminta sisältää eettisiä kysymyksiä, joita ei voida hyväksyä¹⁹, ja että unioniin sijoittautuneen henkilötietojen käsittelijän on joka tapauksessa noudatettava tiettyjä oikeudellisia velvoitteita, jotka eivät kuulu EU:n tietosuojalainsäädännön soveltamiseen, erityisesti yleistä järjestystä koskevia EU:n ja kansallisia sääntöjä, riippumatta henkilötietojen käsittelijän sijainnista. Tässä pohdinnassa otetaan huomioon myös se, että EU:n lainsäädäntöä täytäntöön pantaessa tietosuoja-asetuksesta ja siihen liittyvästä kansallisesta lainsäädännöstä johtuviin säännöksiin sovelletaan unionin perusoikeuskirjaa²⁰. Tästä ei kuitenkaan johdu unionin ulkopuolelle sijaitseville henkilötietojen käsittelijöille lisävelvoitteita, jotka koskevat tietosuoja-asetuksen alueellisen soveltamisalan ulkopuolelle jäävää käsittelyä.

2 KOHDISTUMISTA KOSKEVAN PERUSTEEN SOVELTAMINEN – 3 ARTIKLAN 2 KOHTA

Se, että unionissa ei ole toimipaikkaa, ei välttämättä tarkoita, että kolmanteen maahan sijoittautuneen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän suorittamat käsittelytoimet eivät kuulu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan, koska 3 artiklan 2 kohdassa esitetään ehdot, joiden nojalla tietosuoja-asetusta sovelletaan unionin ulkopuolelle sijoittautuneeseen rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijään niiden käsittelytoimien mukaan.

Tässä yhteydessä tietosuojaneuvosto vahvistaa, että jos unionissa ei ole toimipaikkaa, rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä ei voi hyödyntää tietosuoja-asetuksen 56 artiklassa tarkoitettua yhden luokun järjestelmää. Tietosuoja-asetuksessa säädettyä yhteistyö- ja yhdenmukaisuusmekanismia

¹⁹ Tietosuojatyöryhmä WP169 – Lausunto 1/2010 rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän käsitteistä, annettu 16. helmikuuta 2010 ja tietosuojaneuvoston tarkistamana.

²⁰ Euroopan unionin perusoikeuskirja, 2012/C 326/02.

sovelletaan tosiaankin vain rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöihin, joilla on toimipaikka tai toimipaikkoja Euroopan unionissa²¹.

Vaikka näiden ohjeiden tarkoituksena on selkeyttää tietosuoja-asetuksen alueellista soveltamisalaa, tietosuojaneuvosto haluaa myös korostaa, että rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden on otettava huomioon myös muut sovellettavat tekstit, kuten esimerkiksi EU:n tai jäsenvaltioiden alakohtainen lainsäädäntö ja kansalliset lait. Jäsenvaltiot pystyvätkin useiden tietosuoja-asetuksen säännösten nojalla ottamaan käyttöön lisäehtoja ja määrittämään kansallisesti erityisen tietosuojakehyksen tietyillä aloilla tai erityisten käsittelytilanteiden osalta. Rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden on siksi varmistettava olevansa tietoisia näistä lisäehdoista ja -kehyksistä, jotka voivat olla eri jäsenvaltioissa erilaisia, ja noudatettava niitä. Tällaiset kussakin jäsenvaltiossa sovellettavien tietosuojasäännösten vaihtelut koskevat erityisesti 8 artiklaa (jossa säädetään, että ikä, jossa lapset voivat antaa pätevän suostumuksen tietojensa käsittelyyn tietoyhteiskunnan palveluissa, on 13–16 vuotta), 9 artiklaa (joka liittyy erityisten henkilötietoryhmien käsittelyyn), 23 artiklaa (rajoitukset) tai tietosuoja-asetuksen IX luvussa olevia säännöksiä (sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus, virallisten asiakirjojen julkisuus, kansallinen henkilötunnus, käsittely työsuhteen yhteydessä, yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä tai historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten tapahtuva käsittely, salassapito, kirkot ja uskonnolliset yhdistykset).

Tietosuoja-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa säädetään, että *"[t]ätä asetusta sovelletaan unionissa olevia rekisteröityjä koskevien henkilötietojen käsittelyyn, jota suorittava rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä ei ole sijoittautunut unioniin, jos käsittely liittyy a) tavaroiden tai palvelujen tarjoamiseen näille rekisteröidyille unionissa riippumatta siitä, edellytetäänkö rekisteröidyltä maksua; tai b) näiden rekisteröityjen käyttäytymisen seurantaan siltä osin kuin heidän käyttäytymisensä tapahtuu unionissa"*.

Asetuksen 3 artiklan 2 kohdan mukaista unionissa oleville rekisteröidyille ns. kohdistumista koskevaa perustetta voidaan alkaa soveltaa sillä perusteella, että käsittelytoimia suorittaa rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä, joka ei ole sijoittautunut unioniin, ja käsittelytoimet liittyvät kahteen erilliseen ja vaihtoehtoiseen toimien tyyppiin edellyttäen, että nämä käsittelytoimet liittyvät unionissa oleviin rekisteröityihin. Sen lisäksi, että kohdistamista koskevaa perustetta sovelletaan vain unionin ulkopuolelle sijoittautuneeseen rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijään, siinä keskitytään suurelta osin siihen, mihin "käsittely liittyy". Sitä on käsiteltävä tapauskohtaisesti.

Tietosuojaneuvosto korostaa, että tietosuoja-asetusta voidaan soveltaa rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijää joidenkin käsittelytoimien osalta, kun taas joidenkin käsittelytoimien osalta sitä ei sovelleta. Tietosuoja-asetuksen alueellisen soveltamisalan määräävä tekijä 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti on kyseessä olevien käsittelytoimien huomioon ottaminen.

Tietosuojaneuvosto suosittelee siksi kaksitahoista lähestymistapaa kohdistamista koskevan perusteen soveltamiseksi arvioimiseen. Siinä määritetään ensin, että käsittely liittyy unionissa olevien rekisteröityjen henkilötietoihin, ja toiseksi se, liittyykö käsittely tavaroiden tai palvelujen tarjoamiseen tai rekisteröityjen käyttäytymisen seurantaan unionissa.

²¹ Tietosuojatyöryhmä WP244 rev. 1, 13. joulukuuta 2016, Ohjeet rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän johtavan valvontaviranomaisen määrittämiseen – tietosuojaneuvoston hyväksymä.

a) Unionissa olevat rekisteröidyt

Asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa viitataan ”unionissa olevia rekisteröityjä koskeviin henkilötietoihin” Kohdistamista koskevaa perustetta ei näin ollen rajoita sen rekisteröidyn kansalaisuus, asuinpaikka tai muu oikeudellisen aseman tyyppi, jonka henkilötietoja käsitellään. Tämä tulkinta vahvistetaan johdanto-osan 14 kappaleessa, jossa todetaan, että ”[t]ämän asetuksen tarjoaman suojelun olisi koskettava luonnollisia henkilöitä heidän kansalaisuudestaan ja asuinpaikastaan riippumatta, silloin kun on kyse henkilötietojen käsittelystä”.

Tämä tietosuoja-asetuksen säännös perustuu EU:n primäärilainsäädäntöön, jossa myös säädetään henkilötietojen suojan laajasta soveltamisalasta, jota ei rajoiteta EU:n kansalaisiin. Perusoikeuskirjan 8 artiklassa säädetään, että oikeutta henkilötietojen suojaan ei rajoiteta, vaan se on tarkoitettu ”jokaiselle”²².

Vaikka rekisteröidyn sijainti unionin alueella on määräävä tekijä kohdistamista koskevan perusteen soveltamiselle 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, tietosuojaneuvosto katsoo, että unionissa olevan rekisteröidyn kansalaisuudella tai oikeudellisella asemalla ei voida rajata tai rajoittaa asetuksen alueellista soveltamisalaa.

Vaativuudesta siitä, että rekisteröidyn on oltava unionissa, on arvioitava silloin, kun soveltamiseen johtava toimi tapahtuu eli silloin, kun tavaroita tai palveluita tarjotaan tai silloin, kun käyttäytymistä seurataan, riippumatta tehdyn tarjouksen tai suoritettun seurannan kestosta.

Tietosuojaneuvosto kuitenkin katsoo, että palvelujen tarjoamiseen liittyvissä käsittelytoimissa säännös on tarkoitettu toimille, joiden kohteena EU:ssa olevat henkilöt ovat tarkoituksella eivätkä vahingossa tai tahattomasti. Jos siis käsittely liittyy palveluun, jota tarjotaan vain EU:n ulkopuolella oleville henkilöille, mutta palvelua ei peruta, kun kyseinen henkilö tulee EU:hun, siihen liittyvään käsittelyyn ei sovelleta yleistä tietosuoja-asetusta. Tässä tapauksessa käsittely ei liity siihen, että kohteena ovat tarkoituksella EU:ssa olevat henkilöt, vaan siihen, että kohteena ovat jatkuvasti EU:n ulkopuolella olevat henkilöt riippumatta siitä, pysyvätkö he EU:n ulkopuolella vai käyvätkö he unionissa.

Esimerkki 8: Australialainen yritys tarjoaa mobiiliuutisia ja videosisältöpalvelua käyttäjien valintojen ja mielenkiinnon mukaan. Käyttävät voivat saada päivityksiä päivittäin tai viikoittain. Palvelua tarjotaan yksinomaan Australiassa oleville käyttäjille, joiden on annettava kirjautumisen yhteydessä australialainen puhelinnumero.

Palvelun australialainen tilaaja matkustaa Saksaan lomalle ja jatkaa palvelun käyttämistä.

Vaikka australialainen tilaaja käyttää palvelua EU:ssa ollessaan, palvelu ei ole ”kohdistettu” unionissa oleville henkilöille vaan vain Australiassa oleville henkilöille. Näin ollen australialaisyrittäjän suorittama henkilötietojen käsittely ei kuulu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan.

Esimerkki 9: Yhdysvaltoihin sijoittautunut start up -yritys, jolla ei ole liiketoiminnan edustustoa tai toimipaikkaa EU:ssa, tarjoaa matkailijoille tarkoitettuja kaupunkien karttasovelluksia. Sovelluksessa käsitellään henkilötietoja, jotka koskevat sovellusta käyttävien asiakkaiden (rekisteröityjen) sijaintia, kun he alkavat käyttää sovellusta kaupungissa, jossa he käyvät. Näin heille voidaan tarjota

²² Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artiklan 1 kohta: ”Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.”

kohdennettua mainontaa nähtävyyksistä, ravintoloista, baareista ja hotelleista. Sovellus on matkailijoiden käytettävissä New Yorkissa, San Franciscossa, Torontossa, Pariisissa ja Roomassa.

Yhdysvaltalaisen start up -yrityksen kohteena kaupunkien karttasovelluksessa ovat erityisesti unionissa (eli Pariisissa ja Roomassa) olevat henkilöt, sillä siinä tarjotaan heille palveluja, kun he ovat unionissa. EU:ssa sijaitsevien rekisteröityjen henkilötietojen käsittely palvelun tarjoamisen yhteydessä kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti. Käsittelytoimet liittyvät lisäksi henkilöiden käyttäytymisen seurantaan unionissa, koska niissä käsitellään rekisteröityjen sijaintitietoja kohdennetun mainonnan tarjoamiseksi sijainnin perusteella. Näin ollen myös yhdysvaltalaisen start up -yrityksen henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti.

Tietosuojaneuvosto haluaa myös korostaa, että pelkästään unionissa olevan henkilön henkilötietojen käsittely ei riitä siihen, että tietosuoja-asetusta sovellettaisiin unionin ulkopuolelle sijoittautuneen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän suorittamiin käsittelytoimiin. Sen lisäksi tavaroiden tai palvelujen tarjoamisen tai käyttäytymisen seurannan pitää aina ”kohdistua” EU:ssa oleviin henkilöihin (kuten jäljempänä selitetään).

Esimerkki 10: Yhdysvaltain kansalainen matkustaa lomallaan Euroopan halki. Euroopassa ollessaan hän lataa yhdysvaltalaisyrittäjän tarjoamia uutisovelluksia ja käyttää niitä. Sovellus on tarkoitettu yksinomaan Yhdysvaltojen markkinoille, mikä käy selväksi käyttöehdoista ja siitä, että Yhdysvaltain dollarin ilmoitetaan olevan ainoa maksuvaluutta. Yhdysvaltalaisen matkailijoiden henkilötietojen keräämiseen yhdysvaltalaisyrittäjän sovelluksella ei sovelleta tietosuoja-asetusta.

Lisäksi olisi pantava merkille, että kolmannessa maassa tapahtuva EU:n kansalaisten tai asukkaiden henkilötietojen kerääminen ei johda tietosuoja-asetuksen soveltamiseen, kunhan käsittely ei liity EU:ssa oleville henkilölle suunnattuun erikoistarjoukseen tai heidän käyttäytymisensä seurantaan unionissa.

Esimerkki 11: Taiwanissa sijaitsevalla pankilla on asiakkaita, jotka asuvat Taiwanissa mutta joilla on Saksan kansalaisuus. Pankki toimii vain Taiwanissa, EU:n markkinat eivät ole sen toimien kohteena. Pankin suorittamaan saksalaisasiakkaiden henkilötietojen käsittelyyn ei sovelleta tietosuoja-asetusta.

Esimerkki 12: Kanadan maahanmuuttoviranomainen käsittelee EU:n kansalaisten henkilötietoja heidän saapuessaan Kanadan alueelle viisumihakemuksen tutkimista varten. Tähän käsittelyyn ei sovelleta tietosuoja-asetusta.

b) Tavaroiden tai palvelujen tarjoaminen rekisteröidyille unionissa riippumatta siitä, edellytetäänkö rekisteröidyltä maksua

Ensimmäinen toimi, jonka perusteella 3 artiklan 2 kohtaa aletaan soveltaa, on ”tavaroiden tai palvelujen tarjoaminen”. Tätä käsitettä on käsitelty edelleen EU:n lainsäädännössä ja oikeuskäytännössä, jotka olisi otettava huomioon kohdistamista koskevan perusteen soveltamisessa. Palvelujen tarjoaminen sisältää myös tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoamisen. Direktiivin (EU) 2015/1535²³ 1 artiklan 1 kohdan b alakohdassa niiden määritetään tarkoitettavan ”*kaikkia tietoyhteiskunnan palveluja, toisin sanoen kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun*

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535, annettu 9 päivänä syyskuuta 2015, teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisesta noudatettavasta menettelystä.

vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus”.

Asetuksen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa täsmennetään, että tavaroiden tai palvelujen tarjoamista koskevaa kohdistamisperustetta sovelletaan riippumatta siitä, edellytetäänkö rekisteröidyltä maksua. Siksi se, onko unionin ulkopuolelle sijoittautuneen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän toiminta katsottava tavarain tai palvelun tarjoamiseksi, ei riipu siitä, annetaanko tarjotuista tavaroista tai palveluista vastikkeeksi maksua²⁴.

Esimerkki 13: Yhdysvaltalainen yritys, jolla ei ole toimipaikkaa EU:ssa, käsittelee Ranskassa, Belgiassa ja Alankomaissa työmatkalla olleiden työntekijöidensä henkilötietoja henkilöstöhallinnon tarkoituksiin, erityisesti korvatakseen heidän majoituskulunsa ja maksaakseen päivärahat, jotka vaihtelevat maan mukaan.

Vaikka käsittelytoimi liittyy erityisesti unionin alueella oleviin henkilöihin (eli työntekijöihin, jotka olivat tilapäisesti Ranskassa, Belgiassa ja Alankomaissa), tässä tilanteessa se ei liity kyseisille henkilöille tarjottuun palveluun vaan on osa käsittelyä, joka työnantajan on tehtävä henkilön työsuhteeseen liittyvän sopimusvelvoitteen ja henkilöstöhallintoa koskevien velvollisuuksien täyttämiseksi. Käsittely ei liity palvelun tarjoamiseen eikä siihen siten sovelleta tietosuoja-asetuksen säännöksiä 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Toinen tärkeä tekijä, joka on arvioitava määritettäessä, täyttyykö 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan kohdistamista koskeva peruste, on se, onko tavaroiden tai palvelujen tarjoaminen osoitettu unionissa olevalle henkilölle. Toisin sanoen käykö käsittelyn keinot ja tarkoituksen määrittävän rekisterinpitäjän käytöksestä ilmi, että se aikoo tarjota tavaroita tai palveluita unionissa sijaitsevalle rekisteröidylle. Tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 23 kappaleessa todetaankin, että *”[j]otta voidaan määrittää, tarjoaako kyseinen rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä tavaroita ja palveluja unionin alueella oleville rekisteröidylle, olisi varmistettava, onko ilmeistä, että rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä aikoo tarjota palveluja rekisteröidylle yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa unionissa”.*

Kappaleessa jatketaan, että *”[k]oska pelkkä rekisterinpitäjän, henkilötietojen käsittelijän tai välittäjän unionissa olevan verkkosivuston, sähköpostiosoitteen tai muiden yhteystietojen saatavuus tai siinä kolmannessa maassa, johon rekisterinpitäjä on sijoittautunut, yleisesti käytettävän kielen käyttö ei riitä tällaisen aikomuksen varmistamiseksi, seikat, kuten yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa yleisesti käytettävän kielen tai valuutan käyttö ja mahdollisuus tilata tavaroita ja palveluja kyseisellä muulla kielellä tai maininta unionissa olevista asiakkaista tai käyttäjistä, voivat osoittaa olevan ilmeistä, että rekisterinpitäjä aikoo tarjota tavaroita ja palveluja rekisteröidylle unionissa”.*

Johdanto-osan 23 kappaleessa luetellut tekijät myötäilevät tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annettuun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 perustuvaa oikeuskäytäntöä²⁵ ja ovat sen kanssa yhdenmukaisia. Tämä koskee erityisesti sen 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa. Asiassa *Pammer vastaan Reederei Karl Schlüter GmbH & Co ja Hotel Alpenhof vastaan Heller* (yhdistetyt asiat C-585/08 ja C-144/09) tuomioistuinta pyydettiin selvittämään, mitä tarkoitetaan asetuksen 44/2001 (Bryssel I) 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettulla ”suunnatulla toiminnalla”. Tuomioistuin totesi, että jotta voidaan määrittää, voidaanko elinkeinonharjoittajan katsoa ”suunnatun” toimintansa

²⁴ Ks. erityisesti unionin tuomioistuin, C-352/85, Bond van Adverteerders ym. vastaan Alankomaiden valtio, 26. huhtikuuta 1988, 16 kohta), unionin tuomioistuin, C-109/92, Wirth [1993] Racc. I-6447, 15 kohta.

²⁵ Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001, annettu 22 päivänä joulukuuta 2000, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla

jäsenvaltioon, jossa kuluttajan kotipaikka on, Bryssel I -asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetulla tavalla, elinkeinonharjoittajan on pitänyt ilmaista tahtonsa solmia kauppasuhteita kyseisiin kuluttajiin. Tässä yhteydessä tuomioistuimien otti huomioon seikat, jotka pystyisivät osoittamaan, että elinkeinonharjoittajan pyrkimyksenä oli käydä kauppaa sellaisten kuluttajien kanssa, joiden kotipaikka oli jäsenvaltiossa.

Vaikka "toiminnan suuntaamisen" käsite eroaa "tavaroiden ja palvelujen tarjoamisesta", tietosuojaneuvosto katsoo, että asioiden *Pammer vastaan Reederei Karl Schlüter GmbH & Co ja Hotel Alpenhof vastaan Heller (yhdistetyt asiat C-585/08 ja C-144/09)*²⁶ oikeuskäytäntö voisi olla avuksi pohdittaessa, tarjotaanko tavaroita ja palveluita unionissa olevalle rekisteröidyille. Kun otetaan huomioon tapauksen erityiset tosiseikat, voitaisiin näin ollen ottaa huomioon muun muassa seuraavat tekijät ja mahdollisesti yhdistelmänä toistensa kanssa:

- EU tai vähintään yksi jäsenvaltio on mainittu nimeltä, kun viitataan tarjottavaan tavarahan tai palveluun.
- Rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä maksaa hakukoneoperaattorin internetissä tarjoamaan indeksointipalveluun, jotta unionissa olevilla kuluttajilla olisi helpompi pääsy elinkeinonharjoittajan internetsivustolle, tai rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä on käynnistänyt markkinointi- ja mainoskampanjoita, jotka on suunnattu EU:n jäsenvaltion yleisölle.
- Kyseessä olevan toiminnan kansainvälinen luonne.
- Puhelinyhteystietojen tai osoitetietojen maininta siten, että ilmoitetaan EU:n jäsenvaltio.
- Muun päätason verkkotunnuksen kuin sen kolmannen maan, jossa elinkeinonharjoittajalla on kotipaikka, verkkotunnuksen käyttö, esimerkiksi tunnuksen ".de" käyttö, tai tunnuksen ".eu" kaltaisten neutraalien päätason verkkotunnusten käyttö.
- Sellaisten reittien kuvaus, jotka johtavat yhdestä tai useasta muusta jäsenvaltiosta paikkaan, jossa palvelu tarjotaan.
- Sellaisen kansainvälisen asiakaskunnan, joka koostuu asiakkaista, joilla on kotipaikka eri jäsenvaltioissa, maininta erityisesti esittämällä tällaisten asiakkaiden antamaa palautetta.
- Sellaisen muun kielen tai valuutan käyttö kuin niiden, joita tavanomaisesti käytetään elinkeinonharjoittajan maassa, erityisesti yhden tai useamman EU:n jäsenvaltion kieli tai valuutta.
- Rekisterinpitäjä tarjoaa tavaroiden toimitusta EU:n jäsenvaltioissa.

Kuten on jo mainittu, useat edellä mainitut tekijät eivät yksinään huomioon otettuina ehkä ole selviä ilmauksia rekisterinpitäjän tahdosta tarjota tavaroita tai palveluita unionissa oleville rekisteröidyille. Kukin niistä olisi kuitenkin otettava huomioon kaikissa konkreettisissa analyysissä, jotta voidaan selvittää, voidaanko rekisterinpitäjän kaupallisiin toimiin liittyvien tekijöiden yhdistelmää pitää yhdessä unionissa oleville rekisteröidyille suunnattuna tavaroiden tai palvelujen tarjoamisena.

On kuitenkin tärkeää muistaa, että johdanto-osan 23 kappaleessa vahvistetaan, että rekisterinpitäjän, henkilötietojen käsittelijän tai välittäjän unionissa olevan verkkosivuston saatavuus, sen sähköpostiosoitteen tai maantieteellisen osoitteen maininta verkkosivustolla tai sen puhelinnumeron maininta ilman kansainvälistä tunnusta, eivät riitä itsessään antamaan riittävästi näyttöä, jotta voitaisiin osoittaa rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän aikomus tarjota tavaroita tai palveluita unionissa oleville rekisteröidyille. Tässä yhteydessä tietosuojaneuvosto muistuttaa, että kun

²⁶ Merkityksellistä on myös se, että sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17 päivänä kesäkuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) 6 artiklan mukaisesti lakiviittauksen puuttuessa "toiminnan suuntaamista" maahan, jossa kuluttajan asuinpaikka on, koskeva peruste otetaan huomioon, kun osoitetaan kuluttajan asuinpaikan laki sopimukseen sovellettavaksi laiksi.

tavaroita tai palveluita tarjotaan vahingossa tai tahattomasti unionin alueella olevalle henkilölle, siihen liittyvä henkilötietojen käsittely ei kuulu tietosuoja-asetuksen alueelliseen soveltamisalaan.

Esimerkki 14: Turkissa sijaitsevalla ja ylläpidettävällä verkkosivustolla tarjotaan palveluja yksilöllisten perhekuva-albumien luomiseen, muokkaamiseen, painamiseen ja toimittamiseen. Verkkosivusto on saatavilla englanniksi, ranskaksi, hollanniksi ja saksaksi, ja maksut voi suorittaa euroina. Verkkosivustolla ilmoitetaan, että valokuva-albumit voidaan toimittaa postitse vain Ranskaan, Benelux-maihin ja Saksaan.

Tässä tapauksessa on selvää, että yksilöllisen perhekuva-albumin luominen, muokkaaminen ja painaminen on EU:n lainsäädännössä tarkoitettu palvelu. Se, että verkkosivusto on saatavilla neljällä EU:n kielellä ja että valokuva-albumit voidaan toimittaa postitse kuuteen EU:n jäsenvaltioon, osoittaa, että turkkilaisen verkkosivuston tahtona on tarjota palvelujaan unionissa oleville henkilöille.

Siksi on selvää, että turkkilaisen verkkosivuston rekisterinpitäjänä suorittama käsittely liittyy palvelujen tarjoamiseen unionissa oleville rekisteröidyille, ja siksi siihen sovelletaan tietosuoja-asetuksen velvoitteita ja säännöksiä sen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Asetuksen 27 artiklan mukaisesti rekisterinpitäjän on nimettävä edustaja unioniin.

Esimerkki 15: Monacossa sijaitseva yksityinen yritys käsittelee työntekijöidensä henkilötietoja palkan maksamista varten. Suuri osa yrityksen työntekijöistä asuu Ranskassa tai Italiassa.

Vaikka yrityksen suorittama käsittely liittyy Ranskassa ja Italiassa oleviin rekisteröityihin, tässä tapauksessa se ei tapahdu tavaroiden tai palvelujen tarjoamisen yhteydessä. Henkilöstöhallintoa, myös kolmannen maan yrityksen suorittamaa palkanmaksua, ei voidakaan katsoa 3 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetuksi palvelun tarjoamiseksi. Kyseessä oleva käsittely ei liity tavaroiden tai palvelujen tarjoamiseen unionissa oleville rekisteröidyille (eikä heidän käyttöksensä seurantaan) eikä siihen siksi sovelleta tietosuoja-asetuksen säännöksiä 3 artiklan mukaisesti.

Tämä arvio ei vaikuta kyseessä olevan kolmannen maan sovellettavaan lakiin.

Esimerkki 16: Zürichissä sijaitseva sveitsiläinen yliopisto on käynnistämässä maisteriohjelman valintaprosessia ja antaa sitä varten käyttöön verkkoalustan, johon hakijat voivat ladata ansioluettelonsa ja hakemuksensa sekä yhteystietonsa. Valintaprosessiin voivat osallistua kaikki opiskelijat, joiden saksan tai englannin taito on riittävä ja joilla on kandidaatin tutkinto. Yliopisto ei mainosta sitä erityisesti EU:n yliopistojen opiskelijoille, ja maksut voi suorittaa vain Sveitsin valuuttana.

Koska unionista peräisin olevia opiskelijoita ei erotella eikä eritellä tässä maisteriohjelman haku- ja valintaprosessissa, ei voida todeta, että sveitsiläisyliopisto tahtoo kohdistaa sen tietyistä EU:n jäsenvaltioista peräisin oleville opiskelijoille. Riittävä saksan tai englannin kielen taito on yleinen vaatimus, jota sovelletaan kaikkiin hakijoihin riippumatta siitä, asuvatko he Sveitsissä, ovatko he unionista vai ovatko he kolmannen maan opiskelijoita. Koska muita tekijöitä, joilla voitaisiin osoittaa, että EU:n jäsenvaltioissa olevat opiskelijat ovat erityisenä kohteena, ei ole, ei voida päätellä, että kyseessä oleva käsittely liittyy koulutuspalvelujen tarjoamiseen unionissa oleville rekisteröidyille. Näin ollen käsittelyyn ei sovelleta tietosuoja-asetuksen säännöksiä.

Sveitsiläisyliopisto tarjoaa myös kesäkurseja kansainvälisistä suhteista ja mainostaa tätä tarjousta erityisesti saksalaisille ja itävaltalaisille yliopistoille saadakseen mahdollisimman paljon osallistujia kursseille. Tässä tapauksessa sveitsiläisyliopisto tahtoo selkeästi tarjota kyseistä palvelua unionissa oleville rekisteröidyille, ja tietosuoja-asetusta sovelletaan siihen liittyviin käsittelytoimiin.

c) Rekisteröityjen käyttäytymisen seuranta

Toinen toiminnan tyyppi, joka johtaa 3 artiklan 2 kohdan soveltamiseen, on rekisteröityjen käyttäytymisen seuranta, kun käyttäytyminen tapahtuu unionissa.

Johdanto-osan 24 kappaleessa selvennetään, että *"[t]ätä asetusta olisi sovellettava myös unionin alueella olevien rekisteröityjen henkilötietojen käsittelyyn, jos sitä suorittava rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä ei ole sijoittautunut unioniin ja jos käsittely liittyy näiden rekisteröityjen käyttäytymisen seurantaan niiltä osin kuin käyttäytyminen tapahtuu unionissa"*.

Jotta tietosuojasetusta voidaan soveltaa 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti, seurattavan käyttäytymisen on ensinnäkin liityttävä unionissa olevaan rekisteröityyn ja lisäksi seurattavan käyttäytymisen täytyy tapahtua unionin alueella.

Johdanto-osan 24 kappaleessa selvennetään lisää sellaisen käsittelyn luonnetta, joka voidaan katsoa käyttäytymisen seurannaksi. Siinä todetaan, että *"[j]otta voidaan määrittää, voidaanko käsittelytoiminta katsoa rekisteröityjen käyttäytymisen seuraamisena, olisi varmistettava, seurataanko luonnollisia henkilöitä internetissä, mukaan lukien sellaisten henkilötietojen käsittelytekniikoiden mahdollinen myöhempi käyttö, jotka käsittävät tietyn yksilön profiloinnin erityisesti häntä koskevien päätösten tekemistä varten tai hänen henkilökohtaisten mieltymystensä, käyttäytymisensä ja asenteidensa analysointia tai ennakoimista varten."* Vaikka johdanto-osan 24 kappale liittyy yksinomaisesti käyttäytymisen seuraamiseen jäljittämällä henkilöä verkossa, tietosuojaneuvosto katsoo, että myös jäljittäminen muilla henkilötietojen käsittelyä sisältävillä verkon tai teknologian muodoilla olisi otettava huomioon määritettäessä, onko käsittely käyttäytymisen seuranta, esimerkiksi puettavilla laitteilla ja muilla älylaitteilla.

Asetuksen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan säännöksestä poiketen 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tai johdanto-osan 24 kappaleessa ei yksiselitteisesti esitetä rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän "kohdistamistahdon" riittävää määrää sen selvittämiseksi, aletaanko tietosuojasetusta soveltaa käsittelyyn seurannan perusteella. Sanan "seuranta" käyttö kuitenkin antaa ymmärtää, että rekisterinpitäjällä on mielessään tietty tarkoitus kerätä ja myöhemmin käyttää uudelleen henkilön käyttäytymistä EU:ssa koskevia asiaankuuluvia tietoja. Tietosuojaneuvosto katsoo, että mitään EU:ssa olevien ihmisten henkilötietojen keräämistä tai analysoimista verkossa ei voida automaattisesti katsoa "seurannaksi". On otettava huomioon rekisterinpitäjän suorittaman henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ja erityisesti kaikki myöhemmät käyttäytymisanalyytit tai profiloitintekniikat, joissa kyseisiä tietoja käytetään. Tietosuojaneuvosto ottaa huomioon johdanto-osan 24 kappaleen sanamuodon, jonka mukaan keskeinen näkökohta sen määrittämisessä, kuuluuko käsittelyyn rekisteröidyn käyttäytymisen seuraamista, on luonnollisten henkilöiden seuraaminen verkossa sekä mahdollinen myöhempi profiloitintekniikoiden käyttö.

Jos rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä seuraa unionissa olevien rekisteröityjen käyttäytymistä, 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan soveltamiseen voisi näin ollen kuulua monia erilaisia seurantatoimia, muun muassa erityisesti seuraavat:

- käytökseen perustuva mainonta
- geopaikannustoimet, erityisesti markkinointia varten
- verkkojäljitys käyttämällä evästeitä tai muita jäljitystekniikoita, kuten sormenjälkien ottamista
- yksilölliset ruokavalion ja terveyden verkkoanalyysipalvelut
- videovalvonta
- markkinatutkimukset ja muut käytöstutkimukset henkilökohtaisten profiilien perusteella
- henkilön terveydentilan seuranta tai siitä raportoiminen yksityiskohtaisesti.

Esimerkki 17: Yhdysvaltoihin sijoittautunut vähittäiskaupan konsultointiyritys antaa vähittäiskauppojen sijoittelusta neuvontaa Ranskassa olevalle kauppakeskukselle sellaisen analyysin perusteella, joka on tehty keskuksessa langattoman verkon jäljityksellä kerätyistä asiakkaiden liikkumista koskevista tiedoista.

Asiakkaiden liikkumisesta kauppakeskuksessa langattoman verkon jäljityksen avulla saatujen tietojen analysointi on henkilöiden käyttäytymisen seuraamista. Tässä tapauksessa rekisteröityjen käyttäytyminen tapahtuu unionissa, koska kauppakeskus sijaitsee Ranskassa. Rekisterinpitäjänä toimivaan konsultointiyritykseen sovelletaan siksi näiden tietojen käsittelyn osalta tietosuoja-asetusta asetuksen 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti.

Asetuksen 27 artiklan mukaisesti rekisterinpitäjän on nimettävä edustaja unioniin.

Esimerkki 18: Kanadaan sijoittautunut sovelluskehittäjä, jolla ei ole toimipaikkaa unionissa, seuraa unionissa olevan rekisteröidyn käyttäytymistä, ja siksi siihen sovelletaan tietosuoja-asetusta 3 artiklan 2 kohdan b alakohdan mukaisesti. Kehittäjä käyttää Yhdysvaltoihin sijoittautunutta henkilötietojen käsittelijää sovelluksen optimointiin ja ylläpitoon.

Tässä käsittelyssä kanadalaisen rekisterinpitäjän velvollisuutena on käyttää vain asianmukaisia henkilötietojen käsittelijöitä ja varmistaa, että sen tietosuoja-asetuksen mukaiset velvoitteet näkyvät sopimuksessa tai oikeudellisessa asiakirjassa, jossa määrätään sen suhteesta Yhdysvalloissa olevaan henkilötietojen käsittelijään, 28 artiklan mukaisesti.

d) Henkilötietojen käsittelijä ei ole sijoittautunut unioniin

Käsittelytoimet, jotka ”liittyvät” 3 artiklan 2 kohdan soveltamiseen johtavaan kohdistamiseen, kuuluvat tietosuoja-asetuksen alueelliseen soveltamisalaan. Tietosuojaneuvosto katsoo, että käsittelytoimen ja tavaran ja palvelun tarjoamisen välillä on oltava yhteys, mutta sekä rekisterinpitäjän että henkilötietojen käsittelijän suorittama käsittely on merkityksellistä ja molemmat on otettava huomioon.

Kun kyse on henkilötietojen käsittelijästä, joka ei ole sijoittautunut unioniin, sen määrittämiseksi, voidaanko sen suorittamaan käsittelyyn soveltaa tietosuoja-asetusta 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, on tarkasteltava, ”liittyvätkö” henkilötietojen käsittelijän käsittelytoimet rekisterinpitäjän kohdistamistoiimiin.

Tietosuojaneuvosto katsoo, että kun rekisterinpitäjän suorittamat käsittelytoimet liittyvät tavaroiden tai palvelujen tarjoamiseen tai henkilön käyttäytymisen seurantaan unionissa (”kohdistaminen”), kaikki henkilötietojen käsittelijät, joita on ohjeistettu suorittamaan kyseinen käsittelytoimi rekisterinpitäjän puolesta, kuuluvat kyseisen käsittelyn osalta tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan 3 artiklan 2 kohdan nojalla.

Käsittelytoimen ”kohdistava” luonne liittyy sen tarkoituksiin ja keinoihin. Vain rekisterinpitäjänä toimiva yhteisö voi tehdä päätöksen unionissa olevien henkilöiden ottamisesta kohteeksi. Tällainen tulkinta ei sulje pois mahdollisuutta siitä, että henkilötietojen käsittelijä voi osallistua aktiivisesti käsittelytoimiin, jotka liittyvät kohdistamisperusteiden toteuttamiseen (eli henkilötietojen käsittelijä tarjoaa tavaroita tai palveluita tai suorittaa seurantatoimia rekisterinpitäjän puolesta tai sen ohjeistuksen mukaisesti).

Tietosuojaneuvosto katsoo siksi, että olisi keskityttävä henkilötietojen käsittelijän suorittamien käsittelytoimien ja rekisterinpitäjän toteuttaman kohdistamisen väliseen yhteyteen.

Esimerkki 19: Brasilialainen yritys myy elintarvikkeiden ainesosia ja paikallisia reseptejä verkossa, jolloin tavarantoiminnan tarjoaminen on unionissa olevien henkilöiden saatavilla, mainostamalla ja tarjoamalla toimitusta Ranskaan, Espanjaan ja Portugaliin. Tässä yhteydessä yritys ohjeistaa myös Brasiliaan sijoittautunutta henkilötietojen käsittelijää laatimaan erityistarjouksia Ranskassa, Espanjassa ja Portugalissa oleville asiakkaille näiden aiempien tilausten perusteella ja suorittamaan siihen liittyvää henkilötietojen käsittelyä.

Henkilötietojen käsittelijän rekisterinpitäjän ohjeistamana suorittamat käsittelytoimet liittyvät tavarantoimintaan unionissa oleville rekisteröidyille. Laatimalla kyseisiä yksilöllisiä tarjouksia henkilötietojen käsittelijä seuraa lisäksi suoraan rekisteröityjä EU:ssa. Henkilötietojen käsittelijän suorittamaan käsittelyyn sovelletaan näin ollen tietosuoja-asetusta 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Esimerkki 20: Yhdysvaltalainen yritys on kehittänyt terveys- ja elämäntapasovelluksen, jossa käyttäjät voivat rekisteröidä yhdysvaltalaisyrittäjään henkilökohtaisia indikaattoreitaan (nukkumisaika, paino, verenpaine, syke jne.). Sovellus antaa sitten käyttäjille päivittäistä ruokaneuvontaa ja liikuntasuosituksia. Käsittelyn suorittaa yhdysvaltalainen henkilötietojen käsittelijä. Sovellus on unionissa olevien henkilöiden saatavilla ja käytössä. Yhdysvaltalaisyrittäjä käyttää tietojen säilyttämistä varten Yhdysvaltoihin sijoittautunutta henkilötietojen käsittelijää (pilvipalvelun tarjoaja).

Mikäli yhdysvaltalaisyrittäjä seuraa EU:ssa olevien henkilöiden käyttäytymistä terveys- ja elämäntapasovelluksen käytössä, EU:ssa olevat henkilöt ovat sen ”kohteena”, ja sen suorittama EU:ssa olevien henkilöiden henkilötietojen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Suorittaessaan käsittelyä yhdysvaltalaisyrittäjän ohjeiden mukaan ja sen puolesta pilvipalvelun tarjoaja / henkilötietojen käsittelijä suorittaa käsittelyä, joka liittyy sen rekisterinpitäjän toteuttamaan EU:ssa olevien henkilöiden kohdistamiseen. Tämä henkilötietojen käsittelijän rekisterinpitäjän puolesta suorittama käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

Esimerkki 21: Turkkilainen yritys tarjoaa Lähi-itään kulttuurimatkapaketteja, joiden oppaat puhuvat englantia, ranskaa ja espanjaa. Pakettimatkoja mainostetaan ja tarjotaan erityisesti verkkosivustolla, joka on saatavilla kolmella kielellä ja jossa voi tehdä verkkovarauksen ja maksaa euroilla ja Englannin punnilla. Markkinointia ja tarjousten tekemistä varten yritys ohjeistaa Tunisiaan sijoittautunutta henkilötietojen käsittelijäänsä, puhelinpalvelukeskusta, ottamaan yhteyttä aiempiin asiakkaisiin Irlannissa, Ranskassa, Belgiassa ja Espanjassa, jotta aiemmista matkoista saadaan palautetta ja voidaan kertoa uusista tarjouksista ja kohteista.

Rekisterinpitäjä harjoittaa ”kohdistusta” tarjoamalla palvelujaan EU:ssa oleville henkilöille, ja sen suorittama käsittely kuuluu 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan.

Rekisterinpitäjän palveluja EU:ssa oleville henkilöille mainostavan tunisialaisen henkilötietojen käsittelijän suorittama käsittely liittyy myös rekisterinpitäjän toteuttamaan palvelujen tarjontaan ja kuuluu siksi 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan. Tässä tietyssä tapauksessa tunisialainen henkilötietojen käsittelijä osallistuu lisäksi aktiivisesti kohdistamista koskevien perusteiden toteuttamiseen liittyviin käsittelytoimiin tarjoamalla palveluja turkkilaisen rekisterinpitäjän puolesta ja tämän ohjeiden mukaan.

e) Vuorovaikutus tietosuoja-asetuksen muiden säännösten ja muiden lainsäädäntöjen kanssa.

Tietosuojaneuvosto arvioi myös tietosuoja-asetuksen alueellisen soveltamisalan 3 artiklan 2 kohdan mukaisen soveltamisen ja kansainvälisiä tiedonsiirtoja koskevien säännösten V luvun mukaisen soveltamisen välistä vuorovaikutusta. Tämän osalta voidaan tarvittaessa antaa lisäohjeita.

Rekisterinpitäjien tai henkilötietojen käsittelijöiden, jotka eivät ole sijoittautuneet EU:hun, on noudatettava omaa kolmannen maan kansallista lainsäädäntöään, joka liittyy henkilötietojen käsittelyyn. Jos kuitenkin tällainen käsittely liittyy kohdistamiseen unionissa oleviin ihmisiin 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, rekisterinpitäjän on noudatettava tietosuoja-asetusta sen lisäksi, että siihen sovelletaan sen oman maan kansallista lainsäädäntöä. Tämä pätee riippumatta siitä, suoritetaanko käsittely kolmannen maan oikeudellisen velvoitteen mukaisesti vai vain rekisterinpitäjän päätöksestä.

3 KÄSITTELY PAIKASSA, JOSSA SOVELLETAAN JONKIN JÄSENVALTION LAKIA KANSAINVÄLISEN JULKISOIKEUDEN NOJALLA.

Asetuksen 3 artiklan 3 kohdassa säädetään, että ”[t]ätä asetusta sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn, jota suorittava rekisterinpitäjä ei ole sijoittautunut unioniin vaan toimii paikassa, jossa sovelletaan jonkin jäsenvaltion lakia kansainvälisen julkisoikeuden nojalla”. Säännöstä laajennetaan johdanto-osan 25 kappaleessa, jossa todetaan, että ”[j]os kansainvälisen julkisoikeuden nojalla on sovellettava jäsenvaltion lakia, esimerkiksi jäsenvaltion diplomaatti- tai konsuliedustustossa, tätä asetusta olisi sovellettava myös sellaiseen rekisterinpitäjään, joka ei ole sijoittautunut unioniin”.

Tietosuojaneuvosto katsoo siksi, että tietosuoja-asetusta sovelletaan EU:n ulkopuolella sijaitsevilla EU:n jäsenvaltioiden suurlähetystöissä ja konsulaateissa suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn, koska kyseinen käsittely kuuluu tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan 3 artiklan 3 kohdan nojalla. Rekisterinpitäjänä tai henkilötietojen käsittelijänä toimivaan jäsenvaltion diplomaatti- tai konsuliedustustoon sovellettaisiin siten kaikkia asiaankuuluvia tietosuoja-asetuksen säännöksiä, myös silloin, kun on kyse rekisteröidyn oikeuksista, rekisterinpitäjään ja henkilötietojen käsittelijään liittyvistä yleisistä velvoitteista ja henkilötietojen siirroista kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille.

Esimerkki 22: Jamaikan Kingstonissa sijaitseva Alankomaiden konsulaatti avaa verkkohakuprosessin, jossa rekrytoidaan paikallista henkilöstöä sen hallinnon tueksi.

Jamaikan Kingstonissa sijaitseva Alankomaiden konsulaatti ei ole sijoittautunut unioniin, mutta koska se on EU:n jäsenvaltion konsuliedustusto, jossa jäsenvaltion lakia sovelletaan kansainvälisen julkisoikeuden nojalla, sen suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan tietosuoja-asetusta 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Esimerkki 23: Kansainvälisillä vesillä purjehtiva saksalainen risteilyalus käsittelee risteilyvieraiden tietoja yksilöllisen viihteen tarjoamiseksi laivalla.

Vaikka alus sijaitsee unionin ulkopuolella kansainvälisillä vesillä, se on Saksassa rekisteröity alus, mikä tarkoittaa, että kansainvälisen julkisoikeuden nojalla sen suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan tietosuoja-asetusta 3 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Tilanne on eri, kun kansainvälisen lain nojalla tietyillä unioniin sijoittautuneilla yhteisöillä, elimillä tai järjestöillä on erioikeuksia ja vapauksia, joista on säädetty esimerkiksi vuoden 1961 diplomaattisia suhteita koskevassa Wienin yleissopimuksessa²⁷, vuoden 1963 konsulisuhteita koskevassa Wienin yleissopimuksessa tai kansainvälisten järjestöjen ja niiden unionissa sijaitsevien isäntämaiden tekemissä päätoimipaikkaa koskevissa sopimuksissa. Tämä ei tosin liity 3 artiklan 3 kohdan soveltamiseen. Tämän osalta tietosuojaneuvosto muistuttaa, että tietosuoja-asetuksen soveltaminen ei vaikuta kansainvälisen oikeuden säännöksiin, kuten niihin, joilla säännellään muiden kuin EU:n diplomaatti- ja konsuliedustustojen sekä kansainvälisten järjestöjen erioikeuksia ja vapauksia. On kuitenkin tärkeää muistaa, että kaikkien rekisterinpitäjien tai henkilötietojen käsittelijöiden, jotka kuuluvat tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan tietyn käsittelyn osalta ja jotka vaihtavat henkilötietoja kyseisten yhteisöjen, elinten ja järjestöjen kanssa, on noudatettava tietosuoja-asetusta, ja tarvittaessa myös niitä sen sääntöjä, jotka koskevat siirtoja kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille.

4 REKISTERINPITÄJIEN TAI HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELIJÖIDEN EDUSTAJA EI OLE SIOITTAUTUNUT UNIONIIN

Rekisterinpitäjien tai henkilötietojen käsittelijöiden, joihin sovelletaan tietosuoja-asetusta sen 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, on nimettävä edustaja unionin aluetta varten. Näin ollen unionin ulkopuolelle sijoittautunut rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä, johon sovelletaan tietosuoja-asetusta ja joka ei ole nimennyt edustajaa unionin aluetta varten, rikkoo asetusta.

Tämä säännös ei ole täysin uusi, koska direktiivissä 95/46/EY säädettiin jo samanlaisesta velvoitteesta. Direktiivin säännös koski rekisterinpitäjiä, jotka eivät ole sijoittautuneet yhteisön alueelle ja jotka käyttävät henkilötietojen käsittelyssä automatisoituja tai muunlaisia välineitä, jotka sijaitsevat kyseisen jäsenvaltion alueella. Tietosuoja-asetuksessa säädetään velvoitteesta nimetä edustaja unionin aluetta varten kaikille rekisterinpitäjille tai henkilötietojen käsittelijöille, jotka kuuluvat 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan, elleivät he täytä 27 artiklan 2 kohdan poikkeuksia koskevia perusteita. Jotta tämän erityisen säännöksen soveltamista voidaan helpottaa, tietosuojaneuvosto katsoo välttämättömäksi antaa lisäohjeita 27 artiklassa tarkoitetuista nimeämisprosessista, toimipaikkaa koskevista velvollisuuksista ja unionin alueella olevan edustajan vastuista.

Kannattaa panna merkille, että unionin ulkopuolelle sijoittautunut rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä, joka on nimennyt edustajan unionin aluetta varten kirjallisesti tietosuoja-asetuksen 27 artiklan mukaisesti, ei kuulu 3 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Se tarkoittaa, että edustajan olemassaolo unionin alueella ei muodosta rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän ”toimipaikkaa” 3 artiklan 1 kohdan nojalla.

a) Edustajan nimeäminen

Johdanto-osan 80 kappaleessa selvennetään, seuraavaa ”*Edustaja olisi nimenomaisesti nimettävä rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän antamalla kirjallisella valtuutuksella hoitamaan tämän puolesta tämän asetuksen mukaiset velvoitteet. Edustajan nimeämisellä ei ole vaikutusta tämän asetuksen mukaisiin rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän velvollisuuksiin tai vastuisiin. Edustajan olisi suoritettava tehtävänsä rekisterinpitäjältä tai henkilötietojen käsittelijältä saadun toimeksiannon mukaisesti, mukaan lukien yhteistyö toimivaltaisten valvontaviranomaisten kanssa kaikissa tämän asetuksen noudattamisen varmistamiseksi toteutettavissa toimissa.*”

²⁷ http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/9_1_1961.pdf

Johdanto-osan 80 kappaleessa tarkoitettulla kirjallisella valtuutuksella määrätään siis unionissa olevan edustajan ja unionin ulkopuolelle sijoittautuneen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän välisistä suhteista ja velvoitteista, mutta se ei vaikuta rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän vastuuseen tai vastuuvollisuuteen. Unionissa oleva edustaja voi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on sijoittautunut unioniin ja pystyy edustamaan unionin ulkopuolelle sijoittautunutta rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijää näiden tietosuojaj-asetuksesta johtuvien velvoitteiden osalta.

Käytännössä unionissa olevan edustajan tehtävä voidaan suorittaa henkilön tai organisaation kanssa tehdyn palvelusopimuksen perusteella, ja tehtävää voivat hoitaa monenlaiset kaupalliset ja muut kuin kaupalliset yhteisöt, kuten asianajotoimistot, konsulttiyritykset, yksityiset yritykset jne., mikäli kyseiset yhteisöt ovat sijoittautuneet unioniin. Yksi edustaja voi myös toimia useiden EU:n ulkopuolisten rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden puolesta.

Kun edustajan tehtävää hoitaa yritys tai minkä tahansa tyyppinen organisaatio, on suositeltavaa nimetä yksi henkilö johtavaksi yhteyshenkilöksi ja henkilöksi, joka on "vastuussa" kustakin edustetusta rekisterinpitäjästä tai henkilötietojen käsittelijästä. Olisi myös yleisesti ottaen hyödyllistä yksilöidä nämä kohdat palvelusopimuksessa.

Tietosuojaj-asetuksen mukaisesti tietosuojaneuvosto vahvistaa, että kun rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän useat käsittelytoimet kuuluvat tietosuojaj-asetuksen 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan (eikä mitään tietosuojaj-asetuksen 27 artiklan 2 kohdan poikkeuksista sovelleta), kyseisen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän ei odoteta nimittävän useita edustajia kutakin 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluvaa erillistä käsittelytoimea varten. Tietosuojaneuvosto katsoo, että unionissa olevan edustajan tehtävä ei ole yhteensopiva sellaisen ulkoisen tietosuojavastaavan tehtävän kanssa, joka olisi sijoittautunut unioniin. Asetuksen 38 artiklan 3 kohdassa säädetään muutamista perussuojatoimista, joilla autetaan varmistamaan, että tietosuojavastaavat pystyvät suorittamaan tehtävänsä riittävän riippumattomasti organisaatiossaan. Rekisterinpitäjien tai henkilötietojen käsittelijöiden on erityisesti varmistettava, " *ettei tietosuojavastaava ota vastaan ohjeita näiden tehtävien hoitamisen yhteydessä*". Johdanto-osan 97 kappaleessa lisätään, että tietosuojavastaavan " *olisi voitava suorittaa velvollisuutensa ja tehtävänsä riippumattomasti, olipa hän palvelussuhteessa rekisterinpitäjään tai ei*"²⁸. Tällainen vaatimus tietosuojavastaavan riittävästä itsemääräämisoikeudesta ja riippumattomuudesta ei näytä olevan yhteensopiva unionissa olevan edustajan tehtävän kanssa. Edustajalta nimittäin edellytetään rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän antamaa valtuutusta, ja edustaja toimii rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän puolesta ja näin ollen sen suorien ohjeiden mukaisesti²⁹. Edustaja saa valtuudet edustamaltaan rekisterinpitäjältä tai henkilötietojen käsittelijältä. Siksi edustaja toimii tehtävänsä suorittaessaan rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän puolesta, eikä tällainen tehtävä voi olla yhteensopiva tietosuojavastaavan velvollisuuksien ja tehtävien riippumattoman suorittamisen kanssa.

Lisäksi ja tätä tulkintaa täydentävästi tietosuojaneuvosto muistuttaa tietosuojatyöryhmän jo omaksumasta kannasta, jossa korostetaan, että " *[I]isäksi eturistiriita voi syntyä esimerkiksi silloin, kun*

²⁸ Tietosuojatyöryhmän tietosuojavastaavia koskevat ohjeet, WP 243 rev. 01 – tietosuojaneuvoston hyväksymä.

²⁹ Unionissa olevana edustajana toimiva ulkoinen tietosuojavastaava ei esimerkiksi voisi olla tilanteessa, jossa sitä ohjeistetaan edustajana tiedottamaan rekisteröidylle rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän tekemästä päätöksestä tai toimenpiteestä, jonka se tietosuojavastaavana on katsonut tietosuojaj-asetuksen säännösten vastaiseksi ja vastustanut sitä.

*ulkoista tietosuojavastaavaa pyydetään edustamaan rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijää tuomioistuimessa tietosuoja koskevilla kysymyksillä*³⁰.

Koska velvoite ja edut voivat olla ristiriidassa täytäntöönpanomenettelyissä, tietosuojaneuvosto katsoo myös, että rekisterinpitäjän unionissa olevan edustajan tehtävä ei ole yhteensopiva saman rekisterinpitäjän henkilötietojen käsittelijän tehtävän kanssa etenkin, kun on kyse niiden monien vastuiden täyttämistä ja sääntöjen mukaisuudesta.

Vaikka tietosuoja-asetuksessa ei säädetä itse rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän veloitteesta ilmoittaa henkilötietojen käsittelijän nimeämisestä valvontaviranomaiselle, tietosuojaneuvosto muistuttaa, että 13 artiklan 1 kohdan ja 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti rekisterinpitäjien on annettava rekisteröidyille tietoa niiden unionissa olevan edustajan identiteetistä. Nämä tiedot on liitettävä esimerkiksi rekisteröidyille tietoja kerätessä annettaviin [tietosuoja-asetukseen ja] ennakkotietoihin. Unioniin sijoittautunut rekisterinpitäjä, joka kuuluu 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan ja joka ei anna unionissa oleville rekisteröidyille tietoja edustajansa identiteetistä, rikkoisi tietosuoja-asetuksen avoimuusveloitteita. Näiden tietojen olisi myös oltava helposti valvontaviranomaisten saatavilla, jotta yhteistyötä varten tarvittavan yhteyden luomista voidaan helpottaa.

Esimerkki 24: Esimerkin 12 Turkissa sijaitsevalla ja ylläpidettävällä verkkosivustolla tarjotaan palveluja yksilöllisten perhekuva-albumien luomiseen, muokkaamiseen, painamiseen ja toimittamiseen. Verkkosivusto on saatavilla englanniksi, ranskaksi, hollanniksi ja saksaksi, ja maksut voi suorittaa euroina tai Englannin puntina. Verkkosivustolla ilmoitetaan, että valokuva-albumit voidaan toimittaa postitse vain Ranskaan, Benelux-maihin ja Saksaan. Koska verkkosivustoon sovelletaan tietosuoja-asetusta sen 3 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti, rekisterinpitäjä on nimettävä edustaja unionin aluetta varten.

Edustajan täytyy olla sijoittautunut johonkin niistä jäsenvaltioista, joissa tarjottu palvelu on saatavilla, eli tässä tapauksessa Ranskaan, Belgiaan, Alankomaihin, Luxemburgiin tai Saksaan. Rekisterinpitäjän ja sen unionissa olevan edustajan nimi ja yhteystiedot on annettava tiedoissa, jotka annetaan verkossa rekisteröityjen saataville, kun he alkavat käyttää palvelua luomalla valokuva-albuminsa. Niiden täytyy myös olla verkkosivuston yleisessä tietosuoja-asetuksessa.

b) Poikkeukset nimeämisveloitteesta³¹

Vaikka 3 artiklan 2 kohdan soveltaminen johtaa unionin ulkopuolelle sijoittautuneiden rekisterinpitäjien ja henkilötietojen käsittelijöiden veloitteeseen nimetä edustaja unionin aluetta varten, 27 artiklan 2 kohdassa säädetään unionissa olevan edustajan pakollista nimeämistä koskevasta poikkeuksesta kahdessa erillisessä tapauksessa:

- J) käsittely on "satunnaista eikä kohdistu laajamittaisesti 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin erityisiin tietoryhmiin tai 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioita tai rikkomuksia koskeviin henkilötietoihin" ja kyseinen käsittely ei "todennäköisesti aiheuta käsittelyn luonne, asiayhteys, laajuus ja tarkoitukset huomioon ottaen riskiä luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksille".

³⁰ Tietosuojatyöryhmän tietosuojavastaavia koskevat ohjeet, WP 243 rev. 01 – tietosuojaneuvoston hyväksymä.

³¹ Osaa tietosuojaneuvoston hyväksymien tietosuojatyöryhmän tietosuojavastaavista antamien ohjeiden (WP243 rev. 1) perusteista ja tulkinnasta voidaan käyttää nimeämisveloitteita koskevien poikkeusten perustana.

Tietosuojatyöryhmän aiemmin omaksumien kantojen mukaisesti tietosuojaneuvosto katsoo, että käsittely voidaan katsoa ”satunnaiseksi” vain, jos sitä ei tehdä säännöllisesti ja jos se tapahtuu rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän tavanomaisen liiketoiminnan tai toiminnan ulkopuolella³².

Vaikka tietosuojasetuksessa ei määritetä, mikä on laajamittaista käsittelyä, tietosuojatyöryhmä on aiemmin tietosuojavastaavista antamissaan ohjeissa WP243 suositellut, että erityisesti seuraavat tekijät otetaan huomioon määrittäessä, mikä on laajamittaista tietojenkäsittelyä: asianomaisten rekisteröityjen lukumäärä – joko täsmällinen lukumäärä tai osuus kyseeseen tulevasta väestöstä, käsiteltävä tietomäärä ja/tai käsiteltävien tietotyyppien määrä, tietojen käsittelytoiminnan kesto tai pysyvyys sekä käsittelytoiminnan maantieteellinen laajuus³³.

Tietosuojaneuvosto korostaa myös, että 27 artiklassa tarkoitettu poikkeus nimeämisvelvoitteesta tarkoittaa käsittelyä, joka ei ”todennäköisesti aiheuta (...) riskiä luonnollisen henkilön oikeuksien ja vapauksille”³⁴, eikä poikkeusta siten rajoiteta käsittelyyn, joka todennäköisesti aiheuttaa suuren riskin rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille. Johdanto-osan 75 kappaleen mukaisesti rekisteröityjen oikeuksille ja vapauksille aiheutuvan riskin arvioinnissa olisi otettava huomioon sekä riskin todennäköisyys että vakavuus.

TAI

) viranomainen tai julkishallinnon elin suorittaa käsittelyn.

Valvontaviranomaisten on arvioitava konkreettisesti ja tapauskohtaisesti, milloin unionin ulkopuolelle sijoittautunut yhteisö voidaan määritellä ”viranomaiseksi tai julkishallinnon elimeksi”. Tietosuojaneuvosto panee merkille, että tapaukset, joissa kolmannessa maassa oleva viranomainen tai julkishallinnon elin tarjoaisi tavaroita tai palveluita unionissa olevalle rekisteröidylle, ovat niiden tehtävien ja vastuiden luonteen vuoksi todennäköisesti vähäisiä.

c) Toimipaikka yhdessä jäsenvaltiossa, jossa ovat ne rekisteröidyt, joiden henkilötietoja käsitellään

Asetuksen 27 artiklan 3 kohdassa säädetään, että ”[e]dustajan on oltava sijoittautunut johonkin jäsenvaltioista, joissa ovat ne rekisteröidyt, joiden henkilötietoja käsitellään heille tarjottavien tavaroiden tai palvelujen yhteydessä tai joiden käyttäytymistä seurataan”. Tapauksissa, joissa huomattava osuus niistä rekisteröidyistä, joiden henkilötietoja käsitellään, sijaitsee yhdessä tietyssä jäsenvaltiossa, tietosuojaneuvosto suosittelee hyvänä käytäntönä, että edustaja on sijoittautunut samaan jäsenvaltioon. Edustajan on kuitenkin oltava koko ajan helposti niiden rekisteröityjen saatavilla, jotka ovat jäsenvaltiossa, joihin edustaja ei ole sijoittautunut ja joissa palveluja tai tavaroita tarjotaan tai joissa käyttäytymistä seurataan.

Tietosuojaneuvosto vahvistaa, että unionissa olevan edustajan toimipaikkaa koskeva peruste on niiden rekisteröityjen sijainti, joiden henkilötietoja käsitellään. Käsittelyn paikka ei ole tässä merkityksellinen

³² WP29 position paper on the derogations from the obligation to maintain records of processing activities pursuant to Article 30(5) GDPR.

³³ Tietosuojatyöryhmän ohjeet tietosuojavastaavista, annettu 13. joulukuuta 2016, viimeksi tarkistettu ja hyväksytty 5. huhtikuuta 2017, WP 243 rev. 01 – tietosuojaneuvoston hyväksymät.

³⁴ Yleisen tietosuojasetuksen 27 artiklan 2 kohdan a alakohta.

tekijä edustajan toimipaikan sijainnin määrittämiseksi, vaikka rekisterinpitäjä olisi sijoittautunut toiseen jäsenvaltioon.

Esimerkki 25: Intialainen lääkeyhtiö, jolla ei ole liiketoiminnan edustustoa eikä toimipaikkaa unionissa ja johon sovelletaan tietosuoja-asetusta 3 artiklan 2 kohdan mukaisesti, rahoittaa tutkijoiden (sairaaloiden) Belgiassa, Luxemburgissa ja Alankomaissa tekemiä kliinisiä lääketutkimuksia. Valtaosa kliinisiin lääketutkimuksiin osallistuvista potilaista on Belgiassa.

Intialaisen lääkeyhtiön on rekisterinpitäjänä nimettävä unionin aluetta varten edustaja, joka on sijoittautunut johonkin niistä kolmesta jäsenvaltiosta, joissa potilaat eli rekisteröidyt osallistuvat kliinisiin lääketutkimuksiin (Belgiaan, Luxemburgiin tai Alankomaihin). Koska useimmat potilaat asuvat Belgiassa, edustajan kannattaa sijoittautua Belgiaan. Jos näin on, Belgiassa olevan edustajan olisi kuitenkin oltava helposti Alankomaissa ja Luxemburgissa olevien rekisteröityjen ja valvontaviranomaisten saatavilla.

Tässä nimenomaisessa tapauksessa unionissa oleva edustaja voisi olla unionissa olevan rahoittajan oikeudellinen edustaja kliinisiä lääketutkimuksia koskevan asetuksen (EU) 536/2014 74 artiklan mukaisesti, mikäli se ei toimi henkilötietojen käsittelijänä kliinisen lääketutkimuksen rahoittajan puolesta, mikäli se on sijoittautunut johonkin kolmesta jäsenvaltiosta ja mikäli kumpaankin tehtävään sovelletaan oikeudellista kehystä ja noudatetaan sitä.

d) Edustajan velvoitteet ja vastuut

Unionissa oleva edustaja toimii edustamansa rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän puolesta tietosuoja-asetuksessa tarkoitettujen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän velvoitteiden osalta. Tämä tarkoittaa erityisesti velvoitteita, jotka liittyvät rekisteröidyn oikeuksien käyttämiseen. Kuten on jo todettu, tässä yhteydessä edustajan identiteetti ja yhteystiedot on kerrottava rekisteröidyille 13 ja 14 artiklan mukaisesti. Vaikka edustaja ei itse ole vastuussa rekisteröidyn oikeuksien noudattamisesta, sen on helpotettava rekisteröityjen ja edustamansa rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän välistä viestintää, jotta rekisteröity voi käyttää oikeuksiaan tosiasiallisesti.

Rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän edustajan on 30 artiklan mukaisesti erityisesti ylläpidettävä selostetta rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijä vastuulla olevista käsittelytoimista. Tietosuojaneuvosto katsoo, että vaikka tämän selosteen ylläpitoa koskeva velvoite on säädetty sekä rekisterinpitäjälle tai henkilötietojen käsittelijälle että edustajalle, unionin ulkopuolelle sijoittautunut rekisterinpitäjä tai henkilötietojen käsittelijä on vastuussa selosteen ensisijaisesta sisällöstä ja sen päivittämisestä. Sen on samalla annettava edustajalleen kaikki paikkansapitävät ja päivitettyt tiedot, jotta edustaja voi myös pitää selosteen ajan tasalla ja antaa sen saataville jatkuvasti. Edustajan omalla vastuulla on kuitenkin selosteen saataville saattaminen 27 artiklan mukaisesti esimerkiksi silloin, kun valvontaviranomainen sitä pyytää 27 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

Kuten johdanto-osan 80 kappaleessa selvennetään, edustajan olisi suoritettava tehtävänsä rekisterinpitäjältä tai henkilötietojen käsittelijältä saadun toimeksiannon mukaisesti, mukaan lukien yhteistyö toimivaltaisten valvontaviranomaisten kanssa kaikissa tämän asetuksen noudattamisen varmistamiseksi toteutettavissa toimissa. Käytännössä tämä tarkoittaa, että valvontaviranomainen ottaisi edustajaan yhteyttä missä tahansa asiassa, joka liittyy unionin ulkopuolelle sijoittautuneen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän velvoitteiden noudattamiseen. Edustajan täytyy myös pystyä helpottamaan kaikkea tietojen tai menettelyjen vaihtoa pyynnön esittäneen valvontaviranomaisen ja unionin ulkopuolelle sijoittautuneen rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän välillä.

Unionissa olevan edustajan on siksi oltava, tarvittaessa ryhmän avulla, asemassa, jossa se voi viestiä tehokkaasti rekisteröidyille ja tehdä yhteistyötä kyseessä olevien valvontaviranomaisten kanssa. Tämä tarkoittaa, että viestinnän pitäisi periaatteessa tapahtua kyseessä olevien valvontaviranomaisten ja rekisteröityjen käyttämillä kielillä tai, jos tästä aiheutuu suhteetonta vaivaa, että edustaja käyttää muita keinoja ja tekniikoita viestinnän tehokkuuden varmistamiseksi. Edustajan saavutettavuus on näin ollen olennaista, jotta voidaan varmistaa, että rekisteröidyt ja valvontaviranomaiset pystyvät luomaan helposti yhteydet EU:n ulkopuoliseen rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijään. Johdanto-osan 80 kappaleen ja 27 artiklan 5 kohdan mukaisesti unionissa olevan edustajan nimeämisellä ei ole vaikutusta tämän asetuksen mukaisiin rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän velvollisuuksiin tai vastuisiin, eikä se ei rajoita oikeustoimia, jotka voidaan käynnistää rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijää vastaan. Tietosuoja-asetuksessa ei säädetä edustajan korvaavasta vastuusta sen unionissa edustaman rekisterinpitäjän tai henkilötietojen käsittelijän sijasta.

On kuitenkin pantava merkille, että edustajan käsite otettiin käyttöön juuri siksi, että voidaan helpottaa yhteydenpitoa tietosuoja-asetuksen 3 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan kuuluviin rekisterinpitäjiin tai henkilötietojen käsittelijöihin ja varmistaa tietosuoja-asetuksen tehokas täytäntöönpano niitä vastaan. Tätä varten tarkoituksena oli antaa valvontaviranomaisille mahdollisuus käynnistää täytäntöönpanotoimia unionin ulkopuolelle sijoittautuneiden rekisterinpitäjien tai henkilötietojen käsittelijöiden nimeämän edustajan kautta. Tähän kuuluu valvontaviranomaisten mahdollisuus osoittaa unionin ulkopuolelle sijoittautuneelle rekisterinpitäjälle tai henkilötietojen käsittelijälle määrätyt korjaavat toimenpiteet tai hallinnolliset sakot ja seuraamukset edustajalle tietosuoja-asetuksen 58 artiklan 2 kohdan ja 83 artiklan mukaisesti. Mahdollisuus saattaa edustaja suoraan vastuuseen rajoitetaan kuitenkin tietosuoja-asetuksen 30 artiklassa ja 58 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin suoriin velvollisuuksiin.

Tietosuojaneuvosto korostaa myös, että tietosuoja-asetuksen 50 artiklan nimenomaisena tarkoituksena on helpottaa kolmansia maita ja kansainvälisiä järjestöjä koskevan lainsäädännön täytäntöönpanoa ja että tällä hetkellä käsitellään sitä koskevien uusien kansainvälisten yhteistyömekanismien kehittämistä.